



เป้าหมายที่  
**08**

**ส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ  
ที่ต่อเนื่อง ครอบคลุม และยั่งยืน  
การจ้างงานเต็มที่และมีผลิตภาพ  
และการมีงานที่มีคุณค่าสำหรับทุกคน**

**SDG 8: Promote sustained, inclusive and sustainable economic  
growth, full and productive employment  
and decent work for all**



**ส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ต่อเนื่อง  
ครอบคลุม และยั่งยืน การจ้างงานเต็มที่  
และมีผลิตภาพ และการมีงานที่มีคุณค่าสำหรับทุกคน**

08

SDG  
8

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนเป้าหมายที่ 8 มุ่งส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืน ผ่านการยกระดับผลิตภาพแรงงานและการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อการผลิต โดยการบรรลุเป้าหมายดังกล่าวต้องให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างความเป็นผู้ประกอบการ การสร้างงาน รวมถึงการดำเนินนโยบายเพื่อจัดปัญหาแรงงานผิดกฎหมาย แรงงานทาสและการค้ามนุษย์ซึ่งจะนำไปสู่การจ้างงานเต็มที่และมีผลิตภาพ และการมีงานที่มีคุณค่าสำหรับทุกคนภายใน ปี 2573

### สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย

**เศรษฐกิจประเทศไทยขยายตัวในอัตราที่ชะลอลง** โดยอัตราการเจริญเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศที่แท้จริงต่อประชากร (growth of real GDP per capita) ในปี 2562 อยู่ที่ร้อยละ 2.1 ชะลอตัวลงจากร้อยละ 3.8 และ 3.7 ในปี 2561 และ 2560 ตามลำดับ โดยมีสาเหตุสำคัญจากการส่งออกที่ลดลงเนื่องจากการชะลอตัวของเศรษฐกิจโลก อย่างไรก็ดี การพัฒนาผลิตภาพแรงงานของไทยอยู่ในระดับที่เหมาะสม โดยอัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศที่แท้จริงต่อประชากรผู้มีงานทำของประเทศไทยในปี 2562 อยู่ที่ร้อยละ 3.0 เท่ากับปีก่อนหน้า และเป็นระดับที่สูงกว่าที่กำหนดไว้ตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต ซึ่งได้กำหนดเป้าหมายผลิตภาพแรงงานในช่วงปี 2561 - 2565 ขยายตัวร้อยละ 2.5 ต่อปี

**ในด้านมืงงานที่มีคุณค่าพบว่าสถานการณ์ดีขึ้นตามลำดับ** โดยค่าจ้างแรงงานต่อชั่วโมงการทำงานระหว่างเพศชายและหญิงมีความใกล้เคียงกัน โดยเพศหญิงได้รับค่าจ้างสูงกว่าเพศชายเล็กน้อย ในขณะที่อัตราการว่างงานระหว่างเพศหญิงและเพศชายมีความใกล้เคียงกันมาก แสดงให้เห็นว่าประเทศไทยมีช่องว่างระหว่างเพศในด้านเศรษฐกิจลดลง นอกจากนี้ ในปี 2561 - 2562 ประเทศไทยมีอัตราการปฏิบัติไม่ถูกต้องตามกฎหมายแรงงานในประเทศ และสัดส่วนแรงงานเด็กลดลงอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม อัตราผู้ได้รับการคุ้มครองประกันสังคมต่อผู้มีงานทำเฉลี่ยของไทยต่ำกว่าค่าเป้าหมายตามแผนแม่บทฯ ประเด็นความเสมอภาคและหลักประกันทางสังคม โดยอยู่ที่ร้อยละ 43.41

**ในด้านส่งเสริมสร้างความเป็นผู้ประกอบการ** เมื่อพิจารณาสัดส่วนผลิตภัณฑ์มวลรวมของ MSME (GDP MSMEs) ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) พบว่าปี 2563 สัดส่วนผลิตภัณฑ์มวลรวมของ MSMEs ต่อ GDP อยู่ที่ร้อยละ 34.0 เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 32.8 ในปี 2559 นอกจากนี้ การบริโภควัสดุพื้นฐานต่อหัวยังคงสูงขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งอาจแสดงให้เห็นการใช้ทรัพยากรในการผลิตและการบริโภคที่ยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

**ทั้งนี้ คาดว่าการบรรลุเป้าหมายที่ 8 จะได้รับผลกระทบอย่างรุนแรงจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19** ซึ่งทำให้เศรษฐกิจไทยชะลอตัวลงอย่างมาก พร้อมกับอัตราการว่างงานที่สูงขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคการท่องเที่ยวและการบริการที่ต้องหยุดชะงักตั้งแต่วันที่ 2563

### การดำเนินการที่ผ่านมา

ภาครัฐได้ดำเนินมาตรการทางเศรษฐกิจเพื่อกระตุ้นการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ทั้งมาตรการบรรเทาค่าครองชีพผ่านบัตรสวัสดิการแห่งรัฐและกองทุนหมู่บ้าน มาตรการบรรเทาค่าครองชีพสำหรับเกษตรกร และมาตรการดูแลและเยียวยาผลกระทบจากโรคโควิด-19 นอกจากนี้ ได้ดำเนินนโยบายเพื่อยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคเกษตร อุตสาหกรรม บริการ และการค้า การลงทุนให้มีความเข้มแข็ง อาทิ โครงการเพิ่มศักยภาพแรงงานรองรับประเทศไทย 4.0 และโครงการศูนย์ฝึกอบรมเทคโนโลยีขั้นสูงรองรับอุตสาหกรรมแห่งอนาคต รวมถึงมาตรการยกระดับขีดความสามารถ สร้างเครือข่ายธุรกิจและส่งเสริมการขยายตลาดของ MSMEs ทั้งนี้ นอกจากการกระตุ้นการเจริญเติบโต



## ส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ต่อเนื่อง ครอบคลุม และยั่งยืน การจ้างงานเต็มที่ และมีผลิตภาพ และการมีงานที่มีคุณค่าสำหรับทุกคน

ทางเศรษฐกิจและการพัฒนาวิสาหกิจแล้ว ได้มีการดำเนินการเพื่อสนับสนุนการเจริญเติบโตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและมีความรับผิดชอบต่อสังคม อาทิ การให้ฉลากสิ่งแวดล้อมสำหรับแสดงคุณสมบัติของผลิตภัณฑ์ที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมต่ำและการบังคับใช้กฎหมายปราบปรามการค้ามนุษย์ การจ้างงานที่ไม่เป็นธรรม และการใช้แรงงานเด็ก ควบคู่ไปด้วย

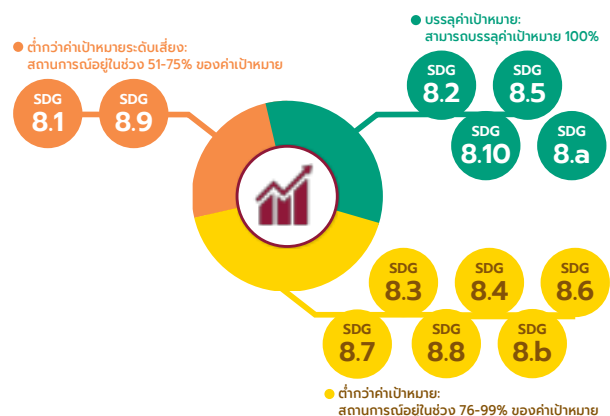
### ความท้าทาย

การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของไทยที่ชะลอตัวลงในช่วงหลายปีที่ผ่านมาจากการส่งออกที่ลดลงแสดงให้เห็นว่าการพึ่งพาภาคการส่งออกและเศรษฐกิจโลกมากเกินไป เป็นอุปสรรคต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ และการขยายตัวของเศรษฐกิจไทยในระยะต่อไปมีแนวโน้มที่จะต้องเผชิญกับข้อจำกัดจากการลดลงอย่างต่อเนื่องของขนาดกำลังแรงงาน ประกอบกับการลงทุนที่ยังไม่เพียงพอ รวมทั้งความล่าช้าในการยกระดับขีดความสามารถด้านเทคโนโลยี และการปรับโครงสร้างการผลิต ซึ่งต้องดำเนินการควบคู่ไปกับการพัฒนาทักษะความรู้แรงงานให้เท่าทันกับความต้องการของอุตสาหกรรมต่าง ๆ ในด้านการคุ้มครองแรงงาน ประเทศไทยมีอุปสรรคสำคัญ คือ การจ้างงานนอกระบบสูง ทำให้การคุ้มครองแรงงานตามมาตรการคุ้มครองทางสังคมเป็นไปได้ไม่เต็มที่ นอกจากนี้ แม้ว่าภาครัฐจะมีความพยายามในการเร่งดำเนินการเพื่อกำจัดการค้ามนุษย์ และการใช้แรงงานเด็ก ผ่านการปรับปรุงกฎหมาย กฎระเบียบ และบทลงโทษต่าง ๆ แต่การบังคับใช้กฎหมายยังขาดการบูรณาการกันระหว่างหน่วยงานทำให้การดำเนินงานยังไม่มีทิศทางร่วมกันที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม

### ข้อเสนอแนะ

การพัฒนาในระยะต่อไปควรให้ความสำคัญกับเสถียรภาพและความมั่นคงในภาพรวมของประเทศ เร่งรัดการลงทุนในระบบเศรษฐกิจ การปรับโครงสร้างภาคการผลิตโดยเน้นการเพิ่มขีดความสามารถด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อยกระดับผลิตภาพการผลิตและสร้างมูลค่าเพิ่มตลอดห่วงโซ่การผลิต ทั้งภาคการเกษตรและภาคอุตสาหกรรม และการกำหนดทิศทางการพัฒนาให้สอดคล้องกับภูมิทัศน์ที่เปลี่ยนไป ทั้งจากบริบทการเปลี่ยนแปลงของโลกและบริบทในประเทศ อาทิ ประชากร ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี พลังงานหมุนเวียนและยานยนต์ไฟฟ้า อนาคตของงานและพฤติกรรมดำรงชีวิตที่เปลี่ยนไปของมนุษย์ นอกจากนี้ เพื่อให้เศรษฐกิจไทยสามารถเจริญเติบโตได้อย่างมั่นคงและมีเสถียรภาพ จำเป็นต้องเร่งสร้างกลไกและเตรียมภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมเพื่อรองรับความผันผวนในอนาคต ทั้งความผันผวนของเศรษฐกิจและการเงินโลก การแพร่ระบาดของโรค ภัยพิบัติทางธรรมชาติ และความขัดแย้งทางภูมิรัฐศาสตร์ระหว่างประเทศ ทั้งนี้ นอกจากการใช้มาตรการดูแลและเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ภาครัฐควรเร่งรัดการยกระดับฝีมือแรงงาน ทั้งการเพิ่มทักษะและปรับปรุงทักษะ (up-skill/re-skill) เพื่อให้สามารถรองรับกรณีที่แรงงานต้องย้ายภาคการผลิต เนื่องจากอุปสงค์ของแรงงานภายหลังการระบอบที่เปลี่ยนแปลงไป

### ผลการประเมินสถานะของ SDG 8







ส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ต่อเนื่อง  
ครอบคลุม และยั่งยืน การจ้างงานเต็มที่  
และมีผลิตภาพ และการมีงานที่มีคุณค่าสำหรับทุกคน

08

SDG  
8

## กรณีศึกษา

### เสริมสร้างทักษะในการประกอบอาชีพและงานที่มีคุณค่าสำหรับคนพิการ

ในการส่งเสริมให้เกิดการจ้างงานที่มีคุณค่าสำหรับทุกคน จึงได้เกิดความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน ในการดำเนินโครงการ 60 Plus Bakery and Chocolate Café มีวัตถุประสงค์หลักในการฝึกอบรมทักษะในการประกอบอาชีพให้แก่ผู้พิการ โดยให้ความสำคัญกับการเพิ่มคุณค่าและสร้างโอกาสให้กับคนพิการ เพื่อที่คนพิการจะสามารถช่วยเหลือตัวเองและสามารถหารายได้เลี้ยงตัวเองได้ โครงการเริ่มต้นขึ้นในปี 2557 จากความร่วมมือระหว่างคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งเอเชียแปซิฟิก (ESCAP) ศูนย์พัฒนาและฝึกอบรมคนพิการแห่งเอเชียและแปซิฟิก (APCD) กองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ บริษัทไทยยามาซากิและสถานเอกอัครราชทูตญี่ปุ่นประจำประเทศไทย โดยผู้พิการทุกประเภทอายุระหว่าง 17 - 65 ปี สามารถสมัครเข้าร่วมโครงการได้ โดยโครงการครอบคลุมค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรม ค่าอาหารกลางวัน และค่าเดินทาง สำหรับการอบรมต่อเนื่อง 80 - 100 วัน



ที่มา : The Cloud

ในปี 2558 ได้มีการจัดอบรมโครงการต้นแบบในภาคธุรกิจอาหาร ทั้งขนมอบและกาแฟ ก่อนที่จะมีการขยายกิจกรรมไปเป็นโครงการอบรมการทำช็อกโกแลต

ในปี 2561 ภายใต้ชื่อ 60 Plus Chocolatier by MarkRin Chocolate และในปี 2563 การอบรมได้ครอบคลุมถึงการบริการด้านโรงแรม และร้านอาหารในอนาคต ทั้งนี้ กำไรจาก 60 Plus Bakery and Café จะถูกนำมาเป็นเงินทุนในการจัดการฝึกอบรมผู้พิการให้มีความพร้อม และความเชี่ยวชาญในการทำงานมากขึ้น



ที่มา : The Cloud

นอกจากนี้ ในส่วนของภาคเอกชนก็ได้มีการเปิดร้าน Steps with Theera ในรูปแบบของคาเฟ่ให้บริการอาหารและเครื่องดื่ม พร้อมกับเปิดฝึกสอนทักษะงานให้กับนักเรียนที่มีภาวะออทิซึม การฝึกสอนให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ในการทำอาหารไปจนถึงระบบต่าง ๆ ในครัว โดยยึดเอาการปฏิบัติเป็นหลักตามความสามารถและความสนใจของผู้ฝึกอบรมรวมถึงทักษะในการใช้ชีวิตด้านอื่น ๆ อาทิ ความตรงต่อเวลา การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า การทำงานร่วมกับผู้อื่น และการแต่งกายให้มีความเหมาะสม ทั้งภาษาอังกฤษและภาษาไทย เพื่อให้นักเรียนมีความพร้อมสำหรับการทำงานในองค์กรต่าง ๆ ซึ่งหลังจากที่ผ่านการฝึกอบรมแล้ว ศิษย์เก่าสามารถเข้าทำงานในร้านอาหารหรือโรงแรมชั้นนำได้หลายแห่ง





ส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ต่อเนื่อง  
ครอบคลุม และยั่งยืน การจ้างงานเต็มที่  
และมีผลิตภาพ และการมีงานที่มีคุณค่าสำหรับทุกคน

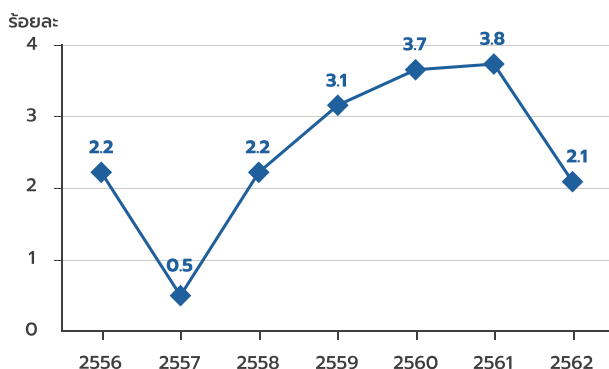
## ทำให้การเติบโตทางเศรษฐกิจต่อหัวประชากร มีความยั่งยืนตามบริบทของประเทศ

ในระยะเวลา 5 ทศวรรษที่ผ่านมา การพัฒนาเศรษฐกิจไทยประสบความสำเร็จในระดับที่น่าพอใจ โดยเศรษฐกิจไทยในช่วงปี 2504 - 2562 ขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 6.0 ส่งผลให้รายได้ต่อหัวของประชาชนเพิ่มขึ้น และทำให้ประเทศไทยได้ขยับฐานะการพัฒนาประเทศเป็นประเทศรายได้ปานกลางระดับสูงในปี 2554 อย่างไรก็ตาม ตั้งแต่ปี 2556 เศรษฐกิจไทยขยายตัวในอัตราที่ลดลง โดยมีสาเหตุหลักจากการชะลอตัวของการลงทุนภายในประเทศและสถานการณ์เศรษฐกิจโลกที่ยังไม่ฟื้นตัวได้เต็มที่ นอกจากนี้ เศรษฐกิจไทยยังไม่สามารถขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ ขาดการนำเทคโนโลยีเข้ามาเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต ประกอบกับแรงงานไทยยังมีปัญหาเรื่องคุณภาพและสมรรถนะที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการในการขับเคลื่อนการพัฒนาของประเทศ ทำให้รายได้ต่อหัวของประชาชนในแต่ละปีเพิ่มขึ้นน้อยกว่าระดับศักยภาพ และอาจส่งผลกระทบต่อเป้าหมายการขยับฐานะการพัฒนาประเทศเข้าสู่กลุ่มประเทศรายได้สูงภายในปี 2580 ตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี

### สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย

อัตราการเจริญเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศที่แท้จริงต่อประชากร (growth of real GDP per capita) ของไทยในช่วงปี 2559 - 2561 ปรับตัวสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากร้อยละ 3.1 เป็นร้อยละ 3.8 อย่างไรก็ตาม ในปี 2562 อัตราดังกล่าวชะลอตัวลงมาอยู่ที่ 2.1 เนื่องจากเศรษฐกิจไทยโดยเฉพาะอย่างยิ่งภาคการส่งออกและการลงทุนภาคเอกชน ได้รับผลกระทบจากการชะลอตัวของเศรษฐกิจโลก นอกจากนี้ อัตราการเจริญเติบโตเฉลี่ยในช่วงปี 2556 - 2562 อยู่ที่ร้อยละ 2.5 ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มประเทศรายได้ปานกลางระดับสูงในช่วงเวลาเดียวกัน ซึ่งอยู่ที่ร้อยละ 3.4

อัตราการเจริญเติบโต  
ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศที่แท้จริงต่อประชากร



ที่มา: สศช. และสำนักงานสถิติแห่งชาติ

### การดำเนินการที่ผ่านมา

ภาครัฐได้ดำเนินการมาตรการเพื่อกระตุ้นการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในระยะสั้น และยกระดับศักยภาพการขยายตัวของเศรษฐกิจในระยะยาวอย่างต่อเนื่อง โดยได้ดำเนินการมาตรการลดผลกระทบจากการชะลอตัวของเศรษฐกิจในปี 2562 ที่สำคัญ อาทิ มาตรการบรรเทาค่าครองชีพผ่านบัตรสวัสดิการแห่งรัฐและกองทุนหมู่บ้าน มาตรการบรรเทาค่าครองชีพสำหรับเกษตรกรผู้ประสบภัยแล้งปี 2562 และเกษตรกรรายย่อย มาตรการกระตุ้นการบริโภคและการลงทุนภายในประเทศ มาตรการกระตุ้นการท่องเที่ยว นอกจากนี้ ตั้งแต่ช่วงต้นปี 2563 ได้ดำเนินการมาตรการช่วยเหลือเยียวยา และลดผลกระทบทางเศรษฐกิจจากการระบาดของโรคโควิด-19 อย่างเร่งด่วนสำหรับในระยะปานกลางและระยะยาว มีการดำเนินนโยบายเพื่อยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคเกษตร อุตสาหกรรม บริการและการค้า การลงทุนให้มีความเข้มแข็ง อาทิ การพัฒนานวัตกรรมในการสร้างมูลค่าและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต การส่งเสริมเศรษฐกิจชีวภาพให้เป็นฐานรายได้ใหม่ที่สำคัญ และการเพิ่มศักยภาพของอุตสาหกรรมสำคัญเดิมให้สามารถต่อยอดสู่อุตสาหกรรมแห่งอนาคตที่ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่อย่างเข้มข้น



ส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ต่อเนื่อง  
ครอบคลุม และยั่งยืน การจ้างงานเต็มที่  
และมีผลิตภาพ และการมีงานที่มีคุณค่าสำหรับทุกคน

08

SDG  
8.1

ทำให้การเติบโตทางเศรษฐกิจต่อหัวประชากร  
มีความยั่งยืนตามบริบทของประเทศ

**ความท้าทาย**

การขยายตัวของเศรษฐกิจไทยในระยะต่อไปอาจมีข้อจำกัด เนื่องจากปัจจัยด้านต่าง ๆ อาทิ กำลังแรงงานที่ลดลงอย่างต่อเนื่อง การลงทุนในภาคเอกชนที่ยังไม่เพียงพอ ตลอดจนการยกระดับขีดความสามารถด้านเทคโนโลยีและการปรับโครงสร้างการผลิตที่เป็นไปอย่างล่าช้า ส่งผลให้ผลิตภาพการผลิตของประเทศเติบโตล่าช้ากว่าระดับศักยภาพ นอกจากนี้ เศรษฐกิจไทยยังต้องเผชิญกับความท้าทายจากผลกระทบของการระบาดของโรคโควิด-19 ซึ่งทำให้เศรษฐกิจโลกซบเซา โดยภาคการท่องเที่ยว การผลิต และการส่งออก รวมทั้งการลงทุนของไทยได้รับผลกระทบจากการหยุดชะงักของห่วงโซ่การผลิตในระยะสั้น และแนวโน้มการปรับเปลี่ยนภูมิศาสตร์ของห่วงโซ่การผลิตที่อาจพึ่งพิง การค้าภายในภูมิภาคมากขึ้นในระยะยาว ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี พฤติกรรมการบริโภคสินค้าและรูปแบบการประกอบธุรกิจ ที่มีแนวโน้มจะเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วยิ่งขึ้นภายหลังการระบาดของโรคโควิด-19

**ข้อเสนอแนะ**

การพัฒนาในระยะต่อไปควรให้ความสำคัญกับการยกระดับผลิตภาพการผลิตและการสร้างมูลค่าเพิ่มตลอดห่วงโซ่การผลิต โดยการเร่งรัดการลงทุนในระบบเศรษฐกิจผ่านการพัฒนาาระบบนิเวศและทบทวนแก้ไขกฎระเบียบที่เป็นอุปสรรคต่อการลงทุน ตลอดจนการปรับโครงสร้างภาคการผลิตที่มุ่งเน้นการเพิ่มขีดความสามารถด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม ควบคู่ไปกับการปฏิรูประบบการศึกษา และปรับทิศทางการพัฒนากำลังคนของประเทศให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานที่เปลี่ยนไป ในขณะเดียวกัน จะต้องคำนึงถึงการลดผลกระทบต่อสังคมรวมถึงความยั่งยืนของฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในระยะยาว นอกจากนี้ การส่งเสริมเศรษฐกิจไทยให้สามารถเจริญเติบโตได้ต่อเนื่องอย่างมั่นคงและมีเสถียรภาพ จำเป็นต้องเร่งสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมเพื่อรองรับความเปลี่ยนแปลงที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต อาทิ ความผันผวนของเศรษฐกิจและการเงินโลก การแพร่ระบาดของโรคภัยพิบัติทางธรรมชาติ และความขัดแย้งทางภูมิรัฐศาสตร์ระหว่างประเทศ





ส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ต่อเนื่อง  
ครอบคลุม และยั่งยืน การจ้างงานเต็มที่  
และมีผลิตภาพ และการมีงานที่มีคุณค่าสำหรับทุกคน

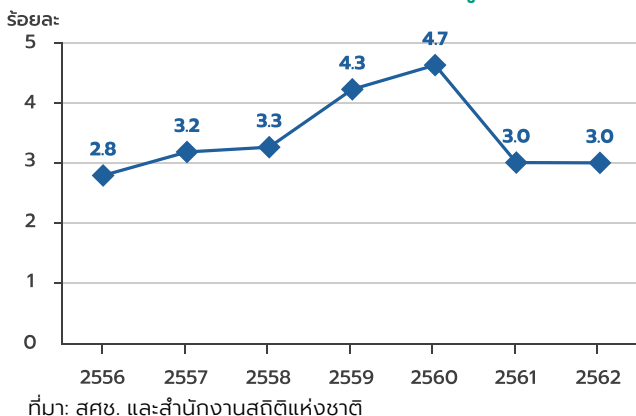
พัฒนาเศรษฐกิจให้มีผลิตภาพการผลิตที่สูงขึ้นผ่านการสร้างความหลากหลาย  
การยกระดับเทคโนโลยีและนวัตกรรม รวมถึงการมุ่งเน้นภาคการผลิตที่มีมูลค่าเพิ่มสูง  
และการผลิตที่ใช้แรงงานเข้มข้น

การส่งเสริมให้เศรษฐกิจไทยสามารถเจริญเติบโตได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน จำเป็นต้องมีการยกระดับผลิตภาพการผลิตของประเทศให้สูงขึ้น โดยการประยุกต์เอาเทคโนโลยีและนวัตกรรมเข้ามาใช้ในกระบวนการผลิต ควบคู่ไปกับการพัฒนาทักษะและศักยภาพแรงงานให้สอดคล้องกับความต้องการของระบบเศรษฐกิจสมัยใหม่ นอกจากนี้ การพัฒนาเศรษฐกิจควรให้ความสำคัญกับการสร้างความหลากหลายในภาคการผลิตและการค้า ซึ่งจะช่วยให้เศรษฐกิจของประเทศโดยรวมมีความยืดหยุ่น สามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรงจากภายนอกได้มากขึ้น

## สถานการณ์การบรรลุเป้าหมายย่อย การดำเนินการที่ผ่านมา

อัตราการเจริญเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศที่แท้จริงต่อประชากรผู้มีงานทำเฉลี่ย ซึ่งสะท้อนถึงผลิตภาพแรงงานในช่วง 3 ปีแรกของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2562) อยู่ที่ร้อยละ 3.6 ชะลอลงจากอัตราเฉลี่ยในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 - 2559) ซึ่งอยู่ที่ร้อยละ 3.9 นอกจากนี้ เมื่อเปรียบเทียบระหว่างปี 2559 และ 2562 พบว่าอัตราการเจริญเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศที่แท้จริงต่อประชากรผู้มีงานทำเฉลี่ย ชะลอลงจากร้อยละ 4.3 เป็นร้อยละ 3.0 อย่างไรก็ตาม อัตราดังกล่าวยังอยู่ในระดับที่สูงกว่าที่กำหนดไว้ตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิตแผนย่อยการพัฒนาและยกระดับศักยภาพวัยแรงงาน ซึ่งได้กำหนดเป้าหมายการเจริญเติบโตของผลิตภาพแรงงานในช่วงปี 2561 - 2573 ไว้ที่ร้อยละ 2.5 ต่อปี

**อัตราการเจริญเติบโตผลิตภัณฑ์มวลรวม  
ในประเทศที่แท้จริงต่อประชากรผู้มีงานทำ**



ภาครัฐมีนโยบายยกระดับฝีมือแรงงานให้สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศและการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีที่จะมีผลต่อตลาดแรงงานในอนาคต โดยมีโครงการสำคัญ อาทิ โครงการเพิ่มศักยภาพแรงงานรองรับประเทศไทย 4.0 และโครงการศูนย์ฝึกอบรมเทคโนโลยีขั้นสูงรองรับอุตสาหกรรมแห่งอนาคต ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มทักษะแรงงาน (up-skill) ในอุตสาหกรรมศักยภาพให้มีทักษะที่เหมาะสมและเพียงพอต่อการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ และการปรับทักษะฝีมือแรงงาน (re-skill) ให้ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน นอกจากนี้ ยังได้ส่งเสริมการคิดค้น และนำนวัตกรรมมาใช้ในกระบวนการผลิต อาทิ การให้สิทธิประโยชน์ด้านภาษีแก่ 5 กลุ่มอุตสาหกรรมหลัก ทั้งนี้ในช่วงการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ยังได้ขยายขอบเขตการพัฒนาฝีมือแรงงานทั้งในระบบและนอกระบบให้ครอบคลุมจำนวนแรงงานมากขึ้น ในขณะเดียวกัน ได้ดำเนินการมาตรการลดผลกระทบจากการระบาดของโรคโควิด-19 เช่น โครงการสินเชื่อเพื่อส่งเสริมการจ้างงานตามข้อตกลงความร่วมมือระหว่างสำนักงานประกันสังคมและธนาคารพาณิชย์





ส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ต่อเนื่อง  
ครอบคลุม และยั่งยืน การจ้างงานเต็มที่  
และมีผลิตภาพ และการมีงานที่มีคุณค่าสำหรับทุกคน

08

SDG  
8.2

พัฒนาเศรษฐกิจให้มีผลิตภาพการผลิตที่สูงขึ้นผ่านการสร้างความหลากหลาย  
การยกระดับเทคโนโลยีและนวัตกรรม รวมถึงการมุ่งเน้นภาคการผลิตที่มีมูลค่าเพิ่มสูง  
และการผลิตที่ใช้แรงงานเข้มข้น

### ความท้าทาย

การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในกระบวนการผลิต จำเป็นต้องอาศัยแรงงานที่มีความรู้และทักษะระดับสูงซึ่งประเทศไทยยังขาดแคลน นอกจากนี้ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์ จะทำให้เกิดการขาดแคลนกำลังแรงงาน ในบางสาขาวิชาชีพ/สาขาการผลิต ส่งผลให้เศรษฐกิจไทยขยายตัวได้ช้าในช่วงที่ยังไม่สามารถยกระดับและขยายกำลังแรงงานได้อย่างเพียงพอ ในขณะที่สถานการณ์การระบาดใหญ่ของโรคโควิด-19 ยังนำมาซึ่งความท้าทายที่สำคัญ อาทิ การชะลอตัวของอุตสาหกรรม การส่งออกและการท่องเที่ยว และการเปลี่ยนผ่านเข้าสู่สังคมดิจิทัล ซึ่งทำให้แรงงานต้องปรับตัวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ทั้งนี้ การวัดผลิตภาพแรงงานของประเทศไทยที่ใช้สัดส่วนของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศที่แท้จริงต่อจำนวนประชากรผู้มีงานทำนั้น อาจเป็นข้อจำกัดที่ไม่สะท้อนถึงชั่วโมงการทำงานที่เปลี่ยนแปลงไป และอาจทำให้ตัวชี้วัดผลิตภาพแรงงานมีความคลาดเคลื่อนได้

### ข้อเสนอแนะ

ภาครัฐควรปรับทิศทางการพัฒนากำลังคนของประเทศ ในแต่ละวิชาชีพและสาขาการผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและโครงสร้างการผลิตที่จะเปลี่ยนแปลงไป อีกทั้งควรวางแผนรองรับแรงงานในภาคการผลิตที่จะมีการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้แทนกำลังแรงงาน เพื่อให้แรงงานกลุ่มดังกล่าวสามารถโอนย้ายไปยังภาคการผลิตอื่นได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ ภาครัฐควรให้ความสำคัญกับการรับมือกับผลกระทบของโรคโควิด-19 ต่อการจ้างงาน โดยมุ่งเน้นการจัดการฝึกทักษะฝีมือแรงงาน ทั้งที่ถูกละทิ้งจ้างถาวรและปรับลดชั่วโมงการทำงาน เพื่อให้สามารถหางานในอุตสาหกรรมอื่นได้อย่างรวดเร็ว ตลอดจนการพัฒนากระบวนการเก็บข้อมูลชั่วโมงการทำงานของแรงงาน เพื่อที่จะสามารถจัดทำตัวชี้วัดด้านผลิตภาพการผลิตแรงงานที่มีความแม่นยำยิ่งขึ้น





## ส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ต่อเนื่อง ครอบคลุม และยั่งยืน การจ้างงานเต็มที่ และมีผลิตภาพ และการมีงานที่มีคุณค่าสำหรับทุกคน

ส่งเสริมนโยบายที่มุ่งเน้นการพัฒนาที่สนับสนุนกิจกรรมที่มีผลิตภาพ การสร้างงานที่มีคุณค่า ความเป็นผู้ประกอบการ ความสร้างสรรค์ และนวัตกรรม และให้การสนับสนุนการรวมตัวและการเติบโตของวิสาหกิจ รายย่อย ขนาดเล็ก และขนาดกลาง ผ่านการเข้าถึงบริการทางการเงิน

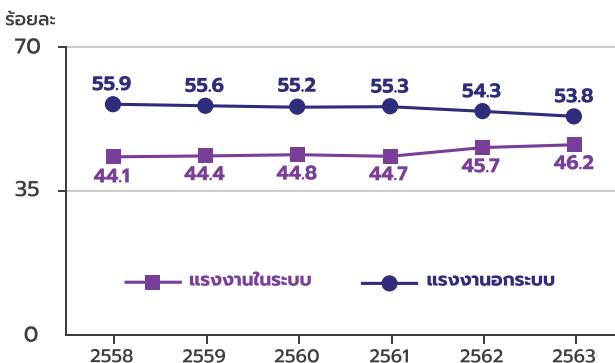
การบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนด้านเศรษฐกิจและการจ้างงาน ต้องอาศัยการดำเนินนโยบายที่ส่งเสริม กิจกรรมการผลิต การสร้างงานที่มีคุณค่า และการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อยกระดับผลิตภาพการผลิตใน อุตสาหกรรมต่าง ๆ ของประเทศ ในกรณีของประเทศไทย การสนับสนุนวิสาหกิจขนาดกลาง ขนาดย่อม และรายย่อย (Micro, Small and Medium Enterprises: MSMEs) มีความสำคัญอย่างยิ่งเนื่องจาก MSMEs เป็นแหล่งการผลิตและ การจ้างงานในระบบที่สำคัญ รวมทั้งเป็นกลไกหลักในการกระจายรายได้และโอกาสทางเศรษฐกิจสู่ท้องถิ่น นำไปสู่ การลดความเหลื่อมล้ำในสังคม ดังนั้น การดำเนินนโยบายส่งเสริมและพัฒนา MSMEs โดยมุ่งเน้นการพัฒนา ความเป็นผู้ประกอบการ ส่งเสริมการสร้างเทคโนโลยีนวัตกรรม และสนับสนุนการเข้าถึงแหล่งเงินทุนที่เหมาะสม กับขนาดและรูปแบบการดำเนินธุรกิจ จึงเป็นแนวทางสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจให้เติบโตอย่างยั่งยืน

### สถานการณ์การบรรลุเป้าหมายย่อย

ผลสัมฤทธิ์ของนโยบายส่งเสริมและพัฒนา MSMEs ของไทยสามารถวัดได้จากสัดส่วนผลิตภัณฑ์มวลรวมของ MSMEs (GDP MSMEs) ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมใน ประเทศ (GDP) โดยในปี 2563 GDP MSMEs มีมูลค่า คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 34.0 ของ GDP รวม เพิ่มขึ้นจาก ร้อยละ 32.8 ในปี 2559 แต่ลดลงจาก 2 ปีก่อนหน้า เนื่องจากธุรกิจ MSMEs ในภาคบริการได้รับผลกระทบ อย่างรุนแรงจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19

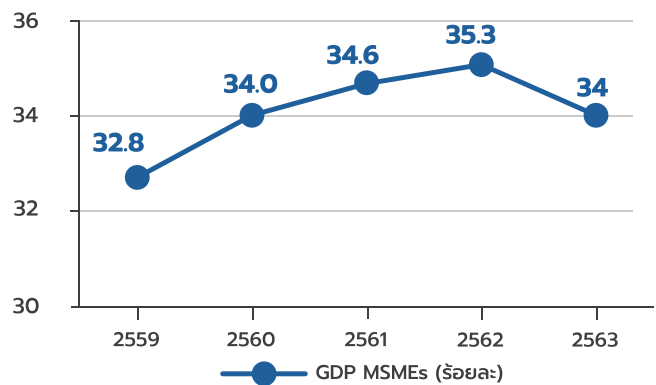
นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาสัดส่วนแรงงานนอกระบบ ในช่วงปี 2559 - 2563 พบว่าสัดส่วนแรงงานนอกระบบ มีแนวโน้มลดลงจากร้อยละ 55.6 ในปี 2559 เป็นร้อยละ 53.8 ในปี 2563 โดยแรงงานนอกระบบมากกว่าครึ่งหนึ่ง ทำงานอยู่ในภาคเกษตร ซึ่งสอดคล้องกับโครงสร้าง แรงงานนอกระบบในช่วงหลายปีที่ผ่านมา

#### สัดส่วนแรงงานในระบบและนอกระบบ พ.ศ. 2558 - 2563



ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ

#### สัดส่วน GDP MSMEs ต่อ GDP (ร้อยละ)



ที่มา: สศช. ประมวลโดย สสว.

### การดำเนินการที่ผ่านมา

ที่ผ่านมามาตราฐานได้ดำเนินการพัฒนาระบบการส่งเสริม MSMEs ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผ่านการกำหนด นโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนงาน และโครงการสนับสนุน และยกระดับศักยภาพ MSMEs พร้อมทั้งมีการจัดสรร งบประมาณแบบบูรณาการเพื่อขับเคลื่อนนโยบาย และยุทธศาสตร์ลงสู่การปฏิบัติ โดยมุ่งสนับสนุนและ พัฒนาผู้ประกอบการให้เติบโตตามศักยภาพและ วงจรธุรกิจ ด้วยการสร้างและบ่มเพาะผู้ประกอบการ ใหม่และวิสาหกิจเริ่มต้น (startup) ตลอดจน การถ่ายทอดเทคโนโลยีและนวัตกรรมแก่ผู้ประกอบการ รายเดิม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ลดต้นทุน ยกระดับมาตรฐานและเพิ่มมูลค่าของสินค้าและบริการ นอกจากนี้ ยังได้สนับสนุนการสร้างเครือข่ายธุรกิจ ส่งเสริมการขายช่องทางตลาด และสร้าง สภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการประกอบธุรกิจผ่าน



**ส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ต่อเนื่อง  
ครอบคลุม และยั่งยืน การจ้างงานเต็มที่  
และมีผลิตภาพ และการมีงานที่มีคุณค่าสำหรับทุกคน**

08

SDG  
8.3

**ส่งเสริมนโยบายที่มุ่งเน้นการพัฒนาที่สนับสนุนกิจกรรมที่มีผลิตภาพ  
การสร้างงานที่มีคุณค่า ความเป็นผู้ประกอบการ ความสร้างสรรค์  
และนวัตกรรม และให้การสนับสนุนการรวมตัวและการเติบโตของวิสาหกิจ  
รายย่อย ขนาดเล็ก และขนาดกลาง ผ่านการเข้าถึงบริการทางการเงิน**

การใช้มาตรการที่หลากหลาย อาทิ การสนับสนุนแหล่งเงินกู้และพัฒนาระบบการประเมินความน่าเชื่อถือ (credit rating) เพื่อให้ผู้ประกอบการสามารถเข้าถึงแหล่งเงินกู้ได้ง่ายขึ้น และการจัดตั้งศูนย์บริการเบ็ดเสร็จและศูนย์การเรียนรู้ในทุกจังหวัด โดยได้ประชาสัมพันธ์มาตรการความช่วยเหลือของภาครัฐผ่านเว็บไซต์และสื่อสังคมออนไลน์

**ข้อเสนอแนะ**

ในระยะสั้น ภาครัฐควรเร่งเยียวยาและฟื้นฟู MSMEs โดยให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ประกอบการในการเข้าถึงแหล่งเงินกู้ เพื่อให้สามารถรักษาสภาพคล่องและดำเนินธุรกิจต่อไปได้ ด้วยการสนับสนุนสินเชื่อ ดอกเบี้ยต่ำ และการผ่อนปรนหลักเกณฑ์ให้ MSMEs สามารถเข้าถึงแหล่งเงินกู้ได้ง่ายขึ้น ในระยะยาว ควรดำเนินนโยบายส่งเสริมการเติบโตและยกระดับศักยภาพ MSMEs อย่างต่อเนื่อง โดยมุ่งเน้นการให้ความช่วยเหลือ MSMEs ผ่านการให้ความรู้และการสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีในการผลิตสินค้า และการเข้าถึงระบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้บริโภคที่หันไปซื้อสินค้าผ่านช่องทางออนไลน์ และเพื่อยกระดับความสามารถในการเข้าถึงตลาดที่เปิดกว้างมากขึ้น ตลอดจนการสร้างความตระหนักในการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยการยกระดับคุณภาพมาตรฐาน ปรับปรุงการผลิตและบริหารจัดการให้มีการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ธุรกิจมีความเข้มแข็งจากภายในสามารถปรับตัว และอยู่รอดได้อย่างมั่นคงท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว

**ความท้าทาย**

MSMEs ไทยจำนวนมากได้รับผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจโลกซึ่งยังไม่ฟื้นตัวจากสงครามการค้า ประกอบกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ซึ่งทำให้กิจกรรมทางเศรษฐกิจทั้งในและต่างประเทศชะลอตัวลงหรือหยุดชะงักในบางสาขา ตลอดจนส่งผลให้พฤติกรรมผู้บริโภคเปลี่ยนแปลงไป นอกจากนี้ การปรับตัวสู่วิถีชีวิตใหม่ทำให้ผู้ประกอบการจำเป็นต้องยกระดับมาตรฐานด้านสุขอนามัยในการผลิตและจัดจำหน่ายสินค้าและบริการให้สูงขึ้น และส่งผลให้ภาระต้นทุนทางธุรกิจเพิ่มขึ้น ดังนั้น หากสถานการณ์การแพร่ระบาดฯ มีความยืดเยื้อ อาจทำให้ MSMEs ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและการสร้างงานในระบบ ไม่สามารถรักษาสภาพคล่องและดำเนินธุรกิจต่อไปได้







## ส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ต่อเนื่อง ครอบคลุม และยั่งยืน การจ้างงานเต็มที่ และมีผลิตภาพ และการมีงานที่มีคุณค่าสำหรับทุกคน

SDG  
8.4

ปรับปรุงประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรของโลกในการบริโภคและการผลิตอย่างต่อเนื่อง และพยายามที่จะแยกการเติบโตทางเศรษฐกิจออกจากความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นไปตามกรอบการดำเนินงาน 10 ปี ว่าด้วยการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน โดยมีประเทศที่พัฒนาแล้วเป็นผู้นำในการดำเนินการไปจนถึงปี 2573

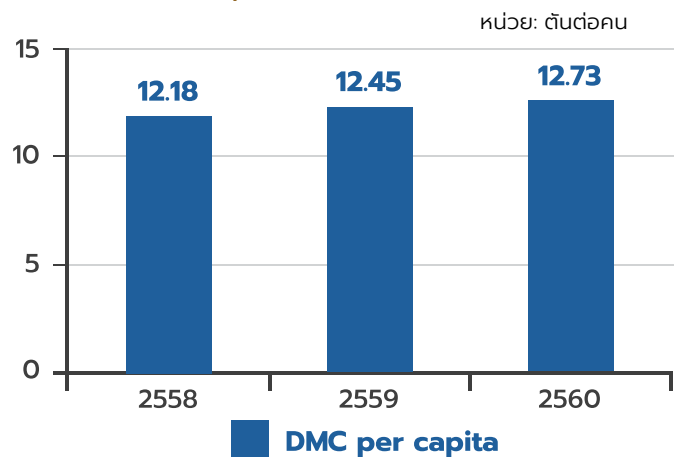
การขยายตัวของเศรษฐกิจทำให้ความต้องการใช้ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการผลิตและการบริโภคเพิ่มสูงขึ้น การใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่อย่างจำกัดโดยขาดการคำนึงถึงความสามารถในการฟื้นตัว ก่อให้เกิดปัญหา การขาดแคลนทรัพยากรธรรมชาติและความเสื่อมโทรมของสภาพแวดล้อม ซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อการดำรงชีพ ของคนรุ่นต่อไป ดังนั้น การยกระดับประสิทธิภาพ การใช้งานทรัพยากรตามแนวทางการผลิตและการบริโภค ที่ยั่งยืนจึงถือเป็นประเด็นการพัฒนาที่ไทยจะต้องให้ความสำคัญ เพื่อให้เศรษฐกิจของประเทศเติบโตขึ้นควบคู่ ไปกับความมั่นคงทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

### สถานการณ์การบรรลุเป้าหมายย่อย

เมื่อพิจารณาค่าการใช้วัตถุดิบในประเทศ (DMC) ต่อ ประชากร พบว่าค่า DMC ต่อประชากรของประเทศไทย ปรับตัวเพิ่มขึ้นจาก 12.18 ตันต่อคน ในปี 2558 เป็น 12.73 ตันต่อคนในปี 2560 ซึ่งในประเทศที่พัฒนาแล้ว ส่วนมากจะมีแนวโน้มค่า DMC ต่อประชากรลดลง อย่างไรก็ดี ควรพิจารณาค่าร่องรอยการใช้วัตถุดิบ (MF) ที่สะท้อนประสิทธิภาพด้านการผลิตร่วมด้วย ซึ่งประเทศไทยอยู่ระหว่างการจัดทำข้อมูลตัวชี้วัด MF และ DMC เพื่อให้สามารถสะท้อนสถานการณ์ ด้านการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืนของประเทศไทย ได้ดียิ่งขึ้น

นอกจากนี้ ภาครัฐได้สนับสนุนให้มีการพัฒนาอุตสาหกรรม สีเขียวที่มีกระบวนการผลิตและการบริหารจัดการที่มี ประสิทธิภาพและลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อให้มี การประกอบกิจการที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมตลอด ห่วงโซ่อุปทานโดยระหว่าง ปีงบประมาณ 2554 – 2563 มีจำนวนโรงงาน/สถานประกอบการที่เข้าร่วมโครงการ ซึ่งได้รับใบรับรองอุตสาหกรรมสีเขียว 40,799 ใบรับรอง<sup>1</sup> โดยสถานประกอบการขยายขอบเขตของ การเป็นอุตสาหกรรมสีเขียวจากภายในองค์กรไปสู่ ภายนอก ตลอดห่วงโซ่อุปทาน รวมทั้งสนับสนุนให้ คู่ค้าและพันธมิตรเป็นอุตสาหกรรมสีเขียวด้วย ทั้งนี้ กรมโรงงานอุตสาหกรรมมีเป้าหมายที่จะผลักดันให้ โรงงานอุตสาหกรรมในกำกับที่มีอยู่กว่า 71,130 โรงทั่วประเทศพัฒนาสู่การเป็นอุตสาหกรรมสีเขียว ภายในปี 2568

### การใช้วัตถุดิบในประเทศต่อประชากร



ที่มา: United Nations Global SDG Database



<sup>1</sup> แบ่งเป็น 5 ระดับ ตามระดับของการพัฒนาอุตสาหกรรมสีเขียว ดังนี้ ระดับที่ 1 ความมุ่งมั่นสีเขียว (Green Commitment) ระดับที่ 2 ปฏิบัติการสีเขียว (Green Activity) ระดับที่ 3 ระบบสีเขียว (Green System) ระดับที่ 4 วัฒนธรรมสีเขียว (Green Culture) และระดับที่ 5 เครือข่ายสีเขียว (Green Network)



**ส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ต่อเนื่อง  
ครอบคลุม และยั่งยืน การจ้างงานเต็มที่  
และมีผลิตภาพ และการมีงานที่มีคุณค่าสำหรับทุกคน**

08

SDG  
8.4

**ปรับปรุงประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรของโลกในการบริโภคและการผลิตอย่างต่อเนื่อง  
และพยายามที่จะแยกการเติบโตทางเศรษฐกิจออกจากความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อม  
ซึ่งเป็นไปตามกรอบการดำเนินงาน 10 ปี ว่าด้วยการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน  
โดยมีประเทศที่พัฒนาแล้วเป็นผู้นำในการดำเนินการไปจนถึงปี 2573**

### การดำเนินการที่ผ่านมา

นอกจากการรับรองอุตสาหกรรมสีเขียวและเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศแล้ว ไทยได้จัดทำฉลากสิ่งแวดล้อมสำหรับแสดงคุณสมบัติของผลิตภัณฑ์ที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยกว่าเมื่อเทียบกับผลิตภัณฑ์ในกลุ่มเดียวกัน เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจอย่างง่ายของผู้บริโภค อาทิ (1) ฉลากเขียวซึ่งเป็นฉลากที่ออกให้กับผลิตภัณฑ์ที่ได้ผ่านการประเมินและตรวจสอบมาตรฐานสิ่งแวดล้อมเพื่อกระตุ้นให้กลุ่มผู้ผลิตหันมาใช้เทคโนโลยีที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้น (2) ฉลากลดคาร์บอน ซึ่งแสดงถึงการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก หรือมีการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในอัตราที่ต่ำต่อหน่วยตลอดวัฏจักรชีวิตของผลิตภัณฑ์ (3) ฉลาก Carbon Footprint ซึ่งแสดงปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกต่อหน่วยที่เกิดตลอดวัฏจักรชีวิตของผลิตภัณฑ์ และ (4) ฉลาก Water Footprint ซึ่งแสดงปริมาณการใช้น้ำทั้งทางตรงและทางอ้อมตั้งแต่กระบวนการผลิตไปจนถึงสินค้าถึงมือผู้บริโภค โดยในช่วงที่ผ่านมา มีบริษัท องค์กร และเมืองจำนวนมากที่ขอฉลากเหล่านี้ เพื่อแสดงให้เห็นถึงการดำเนินการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

### ความท้าทาย

แม้ว่ามาตรการฉลากสิ่งแวดล้อมที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้พัฒนาขึ้น จะสามารถช่วยให้ผู้บริโภคสามารถเปรียบเทียบผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการผลิตสินค้าและบริการต่าง ๆ ที่มีอยู่ในท้องตลาดได้ แต่ความสำเร็จในการดำเนินการโดยรวมอาจยังไม่เป็นรูปธรรมเท่าที่ควร เนื่องจากผู้บริโภคนั้นยังมีข้อจำกัดด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับข้อมูลบนฉลาก รวมถึงความตระหนักถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมที่อาจเกิดขึ้นจากการผลิตและการบริโภคทรัพยากรอย่างสิ้นเปลือง นอกจากนี้ ไทยยังขาดการนำมาตรการทางเศรษฐศาสตร์ตามหลักการ “ผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย” (Polluter Pays Principle: PPP) อาทิ ภาษีสิ่งแวดล้อมมาบังคับใช้อย่างเหมาะสม

### ข้อเสนอแนะ

การดำเนินงานในระยะต่อไป ควรให้ความสำคัญกับการให้ความรู้เกี่ยวกับแนวทางการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การบริโภคเพื่อให้สอดคล้องกับหลักการบริโภคอย่างยั่งยืน ตลอดจนประโยชน์ด้านสิ่งแวดล้อมที่จะเกิดขึ้นทั้งในระยะสั้นและระยะยาว นอกจากนี้ ควรสนับสนุนการนำมาตรการภาษีสิ่งแวดล้อมมาใช้เพื่อกระตุ้นให้ผู้ประกอบการปรับเปลี่ยนรูปแบบการผลิตและจัดจำหน่ายสินค้า โดยมุ่งเน้นการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในการผลิตอย่างคุ้มค่า ควบคู่กับการลดผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการผลิตต่อสิ่งแวดล้อมทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศในขณะเดียวกัน ควรมีการส่งเสริมให้มีการทำวิจัยเพื่อพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรม การผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืนในทุกสาขาอย่างต่อเนื่อง





ส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ต่อเนื่อง  
ครอบคลุม และยั่งยืน การจ้างงานเต็มที่  
และมีผลิตภาพ และการมีงานที่มีคุณค่าสำหรับทุกคน

บรรลุการจ้างงานเต็มที่และมีผลิตภาพ และการมีงานที่มีคุณค่าสำหรับหญิงและชายทุกคน  
รวมถึงเยาวชนและผู้มีภาวะทุพพลภาพ และให้มีการจ่ายค่าจ้างที่เท่าเทียมสำหรับงาน  
ที่มีคุณค่าเท่าเทียมกัน ภายในปี 2573

การดำเนินงานเพื่อบรรลุการจ้างงานอย่างเต็มที่และมีผลิตภาพ จะส่งผลให้ประชาชนที่ต้องการทำงานทุกคน  
มีงานทำและสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการส่งเสริมการจ้างงานจะต้องครอบคลุมประชาชน  
ทุกช่วงวัย ทุกเพศสภาพ รวมถึงผู้มีภาวะทุพพลภาพ เพื่อให้ทุกกลุ่มสามารถมีส่วนร่วมในระบบเศรษฐกิจของประเทศ  
ได้อย่างเต็มที่ผ่านการทำงานที่มีคุณค่า ซึ่งจะสามารถตอบสนองความต้องการด้านต่าง ๆ ของแรงงาน อาทิ รายได้  
สิทธิการแสดงออก และการพัฒนาตนเอง ได้อย่างเหมาะสมบนพื้นฐานของความยุติธรรมและความเท่าเทียมทางเพศ

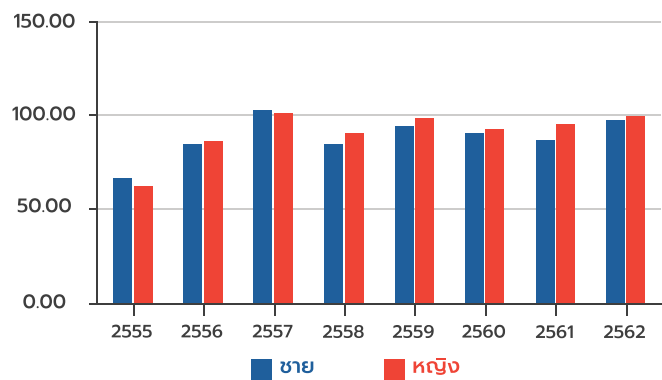
## สถานการณ์การบรรลุเป้าหมายย่อย

ในมิติของค่าจ้างแรงงาน ค่าจ้างต่อชั่วโมงทำงานของ  
ไทย โดยเฉลี่ยในช่วงปี 2559 – 2562 ค่อนข้างคงที่  
โดยในปี 2562 แรงงานไทยได้รับค่าจ้างโดยเฉลี่ย  
อยู่ที่ 96.49 บาทต่อชั่วโมง เพิ่มขึ้นจาก 94.74 บาท  
ในปี 2559 และเมื่อจำแนกตามเพศ พบว่าค่าจ้าง  
แรงงานระหว่างเพศชายและหญิงมีความใกล้เคียง  
กันมาโดยตลอด โดยเพศหญิงได้รับค่าจ้างสูงกว่า  
เพศชายโดยเฉลี่ยร้อยละ 2.98 ในปี 2562 ในขณะที่  
รายงาน SDGs Report 2019 ของสหประชาชาติ ระบุว่า  
แรงงานเพศชายโดยเฉลี่ยใน 62 ประเทศ ได้รับค่าจ้าง  
ต่อชั่วโมงมากกว่าแรงงานเพศหญิงถึงร้อยละ 12

ในมิติของการว่างงาน อัตราว่างงานของไทยในช่วง  
ปี 2559 – 2562 โดยเฉลี่ยอยู่ที่ประมาณร้อยละ 1  
ซึ่งเป็นระดับที่ต่ำ และเมื่อจำแนกตามเพศ พบว่าอัตรา  
การว่างงานของเพศชายและเพศหญิงอยู่ในระดับที่  
ใกล้เคียงกัน อย่างไรก็ดี อัตราการว่างงานในปี 2563  
เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 1.9 ทั้งเพศชายและเพศหญิง  
เนื่องจากได้รับผลกระทบของสถานการณ์การแพร่  
ระบาดของโรคโควิด-19 แต่ไม่พบความแตกต่างระหว่าง  
เพศในประเด็นดังกล่าว

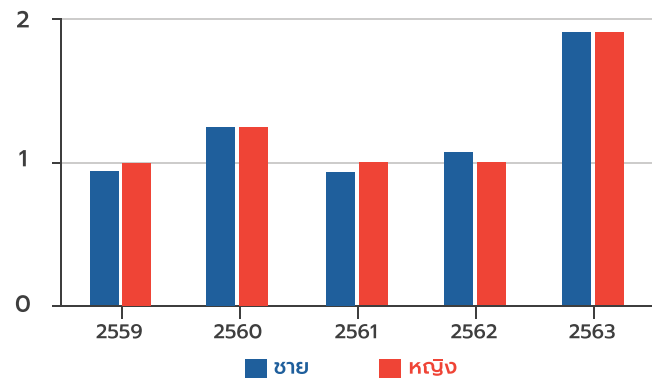


ค่าจ้างต่อชั่วโมงทำงาน (บาท) จำแนกตามเพศ



ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ

อัตราการว่างงาน จำแนกตามเพศ (ไตรมาสที่ 3)



ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ





**ส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ต่อเนื่อง  
ครอบคลุม และยั่งยืน การจ้างงานเต็มที่  
และมีผลิตภาพ และการมีงานที่มีคุณค่าสำหรับทุกคน**

08

SDG  
8.5

**บรรลุการจ้างงานเต็มที่และมีผลิตภาพ และการมีงานที่มีคุณค่าสำหรับหญิงและชายทุกคน  
รวมถึงเยาวชนและผู้มีภาวะทุพพลภาพ และให้มีการจ่ายค่าจ้างที่เท่าเทียมสำหรับงาน  
ที่มีคุณค่าเท่าเทียมกัน ภายในปี 2573**

### การดำเนินการที่ผ่านมา

กระทรวงแรงงานได้จัดทำแผนดำเนินงานระยะสั้นที่สนองรับกับทิศทางการพัฒนาตามยุทธศาสตร์การพัฒนากำลังคนระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) ได้แก่ แผนพัฒนาฝีมือแรงงานประจำปีงบประมาณ และแผนแม่บทด้านแรงงาน (พ.ศ. 2560-2564) โดยมุ่งส่งเสริมการมีงานทำผ่านการดำเนินโครงการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงาน ควบคู่กับการกำหนดค่าจ้างขั้นต่ำ และการปรับอัตราค่าจ้างตามมาตรฐานฝีมือแรงงาน ซึ่งจะมีส่วนช่วยให้แรงงานได้รับค่าจ้างในอัตราที่เหมาะสม นอกจากนี้ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้จัดทำแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545-2564) และแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2560-2564) เพื่อส่งเสริมการมีงานทำในกลุ่มผู้สูงอายุและคนพิการ เพื่อตอบสนองต่อแนวโน้มกำลังแรงงานที่ลดลงจากการเปลี่ยนโครงสร้างประชากรเข้าสู่สังคมสูงวัยโดยสมบูรณ์ ทั้งนี้ ในปี 2562 ภาครัฐได้ดำเนินการตามแผนดังกล่าว อาทิ (1) การจัดอบรมหลักสูตร Chula MOOC ซึ่งมีเป้าหมายในการฝึกทักษะที่เหมาะสมในการทำงานแก่ผู้สูงอายุ (2) การกำหนดอัตราค่าจ้างรายชั่วโมงสำหรับผู้สูงอายุ (3) การแก้ไขกฎหมายเพื่อส่งเสริมการจ้างงานและให้ความคุ้มครองแก่ผู้สูงอายุ และ (4) การจัดอบรมเพื่อการประกอบอาชีพของคนพิการและผู้ดูแลคนพิการ

### ความท้าทาย

แม้ว่าในช่วงที่ผ่านมา ค่าจ้างแรงงานในประเทศไทยจะปรับตัวสูงขึ้นตามลำดับ ในขณะที่อัตราการว่างงานโดยทั่วไปอยู่ในระดับต่ำ แต่แรงงานจำนวนมากยังประสบปัญหาค่าจ้างไม่เหมาะสมกับทักษะความสามารถ โดยมีสาเหตุหลัก คือ ความไม่สอดคล้องกันระหว่างอุปสงค์และอุปทานแรงงาน ซึ่งเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีที่ส่งผลกระทบต่อตรงต่อรูปแบบของทักษะฝีมือแรงงานที่ตลาดต้องการทำให้แรงงานที่มีข้อจำกัดในด้านการปรับทักษะต้องย้ายไปทำงานในอุตสาหกรรมที่มีมูลค่าเพิ่มต่ำลง ทั้งนี้ ความไม่สอดคล้องดังกล่าว นอกจากจะทำให้แรงงานได้รับค่าจ้างต่ำกว่าระดับทักษะที่แท้จริงแล้วยังส่งผลกระทบต่อผลิตภาพโดยรวมของประเทศอีกด้วย นอกจากนี้ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว จะทำให้แรงงานในบางอุตสาหกรรมขาดแคลน ซึ่งปัจจุบันการจ้างงานผู้สูงอายุยังมีอยู่อย่างจำกัด สะท้อนให้เห็นว่าประชากรสูงอายุที่สามารถทำงานได้ยังขาดโอกาสในการมีส่วนร่วมในระบบเศรษฐกิจอย่างเหมาะสม

### ข้อเสนอแนะ

ภาครัฐควรมีการดำเนินงานที่มีความเฉพาะเจาะจงเพื่อยกระดับการจ้างงานและค่าจ้างแรงงานในประเทศไทย โดยใช้มาตรการ อาทิ (1) การส่งเสริมการพัฒนาทักษะศักยภาพแรงงานอย่างต่อเนื่อง ผ่านการจัดโครงการฝึกอบรม และการสนับสนุนงบประมาณให้เอกชนเปิดหลักสูตรการพัฒนาฝีมือแรงงานที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด (2) การปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาให้สอดคล้องกับแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงในตลาดแรงงาน รวมถึงการอุดหนุนการเรียนการสอนในสาขาที่ขาดแคลน และการขยายโอกาสทางการศึกษาให้มีความครอบคลุมโดยเฉพาะการศึกษาระดับอุดมศึกษา และ (3) การส่งเสริมการจ้างงานผู้สูงอายุ ตลอดจนผู้พิการที่ต้องการทำงาน ในสถานประกอบการต่าง ๆ โดยให้สิทธิประโยชน์และแรงจูงใจในการจ้างงานแรงงานกลุ่มนี้





ส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ต่อเนื่อง  
ครอบคลุม และยั่งยืน การจ้างงานเต็มที่  
และมีผลิตภาพ และการมีงานที่มีคุณค่าสำหรับทุกคน

## ลดสัดส่วนของเยาวชนที่ไม่มีงานทำ ไม่มีการศึกษา และที่ไม่ได้รับการฝึกอบรม ภายในปี 2563

การสนับสนุนการมีส่วนร่วมของเยาวชนในระบบเศรษฐกิจ โดยการลดสัดส่วนของเยาวชนที่ไม่มีงานทำ ไม่มีการศึกษา และไม่ได้รับการฝึกอบรม (Not in Education, Employment, or Training: NEET) จะมีส่วนในการส่งเสริมให้เศรษฐกิจเติบโตได้ เพราะการให้เยาวชนเข้ามาอยู่ในระบบการศึกษาจะเป็นการพัฒนาทักษะแรงงานให้เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ ตลอดจนทักษะการวางแผนชีวิตและวางแผนการเงิน ที่จะนำไปสู่การเสริมสร้างผลิตภาพให้กับประเทศและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ครอบคลุมและยั่งยืน

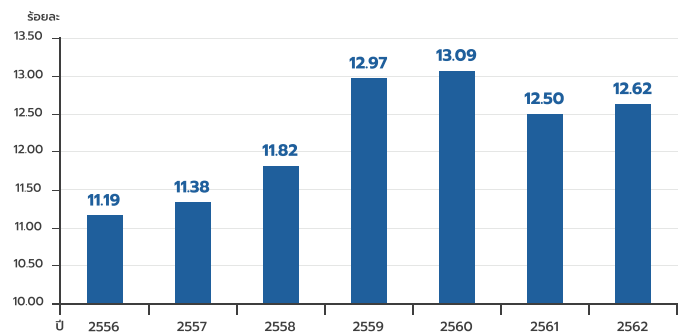
### สถานการณ์การบรรลุเป้าหมายย่อย

จากข้อมูลสำรวจภาวะการทำงานของประชากร พบว่า ในปี 2562 ประเทศไทยมีสัดส่วนเยาวชนกลุ่ม NEET ร้อยละ 12.62 ของจำนวนเยาวชนทั้งหมด ลดลงจากร้อยละ 12.97 ในปี 2559 อย่างไรก็ดี เมื่อเปรียบเทียบกับสถิติช่วงปี 2556 – 2558 พบว่า สัดส่วนเยาวชนกลุ่ม NEET ในปัจจุบันสูงขึ้น ซึ่งการเพิ่มขึ้นของสัดส่วนเยาวชนกลุ่ม NEET จะส่งผลกระทบต่อกำลังแรงงานและผลิตภาพแรงงานของประเทศโดยรวม เนื่องจากเยาวชนกลุ่ม NEET มักขาดโอกาสในการสร้างเสริมทักษะความสามารถที่จำเป็นต่อการทำงาน ซึ่งจะต้องพัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานในปัจจุบันและในอนาคต

### การดำเนินการที่ผ่านมา

ในปี 2562 ภาครัฐได้ดำเนินการที่สำคัญผ่านกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) อาทิ (1) จัดสรรเงินอุดหนุนนักเรียนยากจนพิเศษแบบมีเงื่อนไข (Conditional Cash Transfer: CCT) โดยสนับสนุนค่าครองชีพ ค่าเดินทาง และค่าอาหาร เพื่อให้เด็กยากจนได้มีโอกาสเข้าถึงการศึกษาและเป็นการป้องกันการหลุดออกนอกระบบการศึกษาก่อนวัยอันควร โดยกำหนดให้นักเรียนต้องรักษาอัตราการเข้าเรียนไว้ที่อย่างน้อยร้อยละ 80 และ (2) โครงการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา ซึ่งได้ทำการสำรวจและค้นพบเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษาประมาณ 50,000 คน ใน 20 จังหวัด เป้าหมายและขณะนี้อยู่ระหว่างการจัดทำแผนการช่วยเหลือรายบุคคล โดย กสศ. จะสนับสนุนงบประมาณ

สัดส่วนเยาวชนอายุ 15-24 ปี  
ที่ไม่ได้เป็นกำลังแรงงาน และเรียนหนังสือ



ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ

4,000 บาทต่อคน เพื่อสนับสนุนกระบวนการฟื้นฟู เยียวยาและเตรียมความพร้อมให้กลุ่มเป้าหมาย รวมทั้งเป็นค่าใช้จ่ายสนับสนุนสถานศึกษาหรือหน่วยฝึกอาชีพเพื่อรับกลุ่มเป้าหมายกลับเข้าศึกษาต่อ นอกจากนี้ ภาครัฐได้ดำเนินการผ่านกองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) ในการให้เงินกู้แก่นักเรียนหรือนักศึกษาที่ขาดแคลนทุนทรัพย์เพื่อเป็นค่าเล่าเรียน ค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา และค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการครองชีพระหว่างศึกษา เพื่อเป็นการเพิ่มโอกาสในการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นโดยเฉพาะในกลุ่มนักเรียนในครัวเรือนที่ยากจน



## ลดสัดส่วนของเยาวชนที่ไม่มีงานทำ ไม่มีการศึกษา และที่ไม่ได้รับการฝึกอบรม ภายในปี 2563

### ความท้าทาย

ปัญหาความยากจนของครัวเรือนเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เด็กและเยาวชนกลุ่ม NEET ไม่ได้อยู่ในระบบการศึกษาหรือหลุดออกจากระบบกลางคัน โดยกลุ่มเด็กและเยาวชนในครัวเรือนยากจนที่สุด (ร้อยละ 10 จากด้านล่าง) มีอัตราการเข้าถึงการศึกษาระดับสูงที่ต่ำเมื่อเทียบกับกลุ่มครัวเรือนที่รวยสุด (ร้อยละ 10 จากด้านบน) สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาความเหลื่อมล้ำในด้านการศึกษาของสังคมไทย นอกจากนี้ ปัญหาและสถานการณ์ของกลุ่มเยาวชนโดยเฉพาะในครัวเรือนที่เปราะบาง ยังส่งผลให้เด็กและเยาวชนบางส่วนไม่สามารถคงอยู่ในระบบการศึกษาได้ และหากเกิดการหลุดออกจากระบบการศึกษาของเด็กและเยาวชนกลุ่ม NEET ยังคงมีจำนวนมากอย่างต่อเนื่อง จะส่งผลกระทบต่อขาดแคลนแรงงานในระยะยาว เนื่องจากศักยภาพของเยาวชนกลุ่มนี้ไม่ได้ถูกนำมาใช้ประโยชน์และไม่ได้รับการพัฒนา จนทำให้เยาวชนกลุ่มดังกล่าวเผชิญความเสี่ยงในการทำงานจากการที่ทักษะที่ไม่เป็นที่ต้องการในตลาดแรงงาน โดยเฉพาะในภาวะที่เทคโนโลยีมีความก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว

### ข้อเสนอแนะ

ภาครัฐควรสร้างทางเลือกทางการศึกษาที่สามารถตอบโจทย์การดำเนินชีวิตและสถานการณ์ของเยาวชน อาทิ การสนับสนุนค่าฝึกอบรมด้วยการให้คูปองเพื่อให้เยาวชนสามารถเลือกรับการฝึกทักษะตามความสนใจ การสนับสนุนงบประมาณให้ภาคเอกชนจัดหลักสูตรออนไลน์ที่ไม่เสียค่าใช้จ่าย เพื่อพัฒนาฝีมือแรงงานด้านต่าง ๆ รวมถึงการสร้างระบบการศึกษาที่มีความยืดหยุ่น มีระบบสะสมหน่วยกิตที่ผู้เรียนสามารถโอนหน่วยกิตหรือเทียบวุฒิการศึกษา และการจัดการศึกษาในรูปแบบการเรียนการสอนที่หลากหลายและตอบสนองต่อสภาพแวดล้อมและตรงกับความต้องการของผู้เรียน เพื่อเป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาค่าเด็กหลุดออกนอกระบบซ้ำ นอกจากนี้ ควรมีการสร้างเครือข่ายสังคมและให้ความสำคัญกับกระบวนการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งภาคการศึกษาและนอกการศึกษา ในการดูแลและช่วยเหลือเยาวชนกลุ่มเสี่ยงและเยาวชนนอกระบบ รวมถึงการขยายกองทุนการศึกษาให้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น







## ส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ต่อเนื่อง ครอบคลุม และยั่งยืน การจ้างงานเต็มที่ และมีผลิตภาพ และการมีงานที่มีคุณค่าสำหรับทุกคน

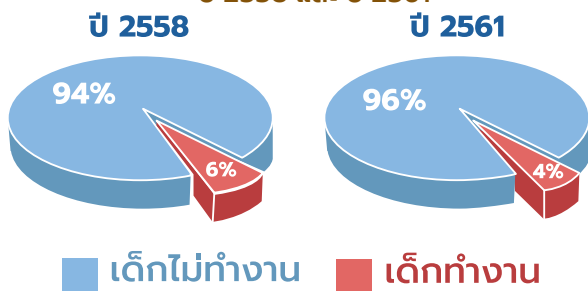
ดำเนินมาตรการที่มีประสิทธิภาพโดยทันที เพื่อจัดแรงงานที่ถูกบังคับ  
ยุติความเป็นทาสสมัยใหม่และการค้ามนุษย์ และยับยั้งและกำจัดการใช้แรงงานเด็ก  
ในรูปแบบที่เลวร้ายที่สุด ซึ่งรวมถึงการเกณฑ์และการใช้ทหารเด็ก  
และภายในปี 2568 ยุติการใช้แรงงานเด็กในทุกรูปแบบ

การยุติการค้ามนุษย์และการใช้แรงงานเด็ก ซึ่งครอบคลุมถึงปัญหาต่าง ๆ อาทิ การใช้แรงงานต่างด้าว  
และผู้หลบหนีเข้าเมืองผิดกฎหมาย การใช้แรงงานบังคับ และการค้าประเวณี เป็นประเด็นการพัฒนาสำคัญ  
ที่ประชาคมโลกได้ให้ความสำคัญอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากการค้ามนุษย์และการใช้แรงงานเด็กเป็นการกระทำผิด  
หลักสิทธิมนุษยชน ซึ่งส่งผลกระทบต่ออย่างรุนแรงต่อสุขภาพและความเป็นอยู่ของผู้ถูกกระทำ ตลอดจนความก้าวหน้า  
ในด้านเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

### สถานการณ์การบรรลุเป้าหมายย่อย

ประเทศไทยได้ดำเนินการเพื่อยุติการค้ามนุษย์และ  
การใช้แรงงานเด็กมาอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2562  
มีสถิติการกระทำผิดฐานค้ามนุษย์ที่ได้รับการดำเนิน  
การตามกฎหมาย 288 คดี จำแนกเป็นการแสวงหา  
ผลประโยชน์ทางเพศ ร้อยละ 54.86 การบังคับใช้แรงงาน  
ทั่วไป ร้อยละ 10.76 การขูดรีด ร้อยละ 9.03 การนำ  
คนมาขอกาน ร้อยละ 3.13 และการบังคับใช้แรงงาน  
ในภาคประมง ร้อยละ 1.39 ทั้งนี้ เมื่อเปรียบเทียบกับ  
สถิติคดีค้ามนุษย์ในปี 2560 - 2561 จะเห็นว่าภาพรวม  
สถานการณ์การค้ามนุษย์ของประเทศไทยดีขึ้น  
นอกจากนี้ ในส่วนของสถานการณ์แรงงานเด็กใน  
ประเทศไทยพบว่า ปี 2561 มีเด็กทำงาน 4.08 แสนคน  
จากจำนวนประชากรเด็กทั้งสิ้น 10.47 ล้านคน คิดเป็น  
ร้อยละ 3.9 ซึ่งในจำนวนนี้มีเด็กที่ทำงานและเรียน  
ไปด้วย 2.16 แสนคน คิดเป็นร้อยละ 2.07 ของประชากร  
เด็กทั้งหมด นอกจากนี้ มีแรงงานเด็กที่ทำงานเข้า  
ข่ายงานอันตรายเป็นสัดส่วนร้อยละ 1.27 ของประชากร  
เด็กทั้งหมด ทั้งนี้ พบว่าจำนวนและสัดส่วนเด็กทำงาน  
ลดลง จากร้อยละ 6 ในปี 2558 แสดงให้เห็นว่า  
สถานการณ์แรงงานเด็กปรับตัวดีขึ้น

สถานการณ์แรงงานเด็กในประเทศไทย  
ปี 2558 และ ปี 2561



ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ

### การดำเนินการที่ผ่านมา

ในช่วงปี 2562 ไทยได้มีการดำเนินการเพื่อยุติ  
การค้ามนุษย์ที่สำคัญ อาทิ (1) การแก้ไขเพิ่มเติม  
พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์  
พ.ศ. 2551 เพื่ออนุวัติการตามพิธีสารภายใต้อนุสัญญา  
องค์การแรงงานระหว่างประเทศ ฉบับที่ 29 ว่าด้วย  
การใช้แรงงานบังคับโดยได้เพิ่มเติมฐานความผิดและ  
บทลงโทษเกี่ยวกับการบังคับใช้แรงงานหรือบริการไว้  
ในกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้า  
มนุษย์ รวมทั้งกำหนดให้ใช้มาตรการคุ้มครอง เยียวยา  
ช่วยเหลือผู้เสียหาย เพื่อยกระดับการบังคับใช้กฎหมาย  
และการช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหายจากแรงงาน  
บังคับ และ (2) การดำเนินการจัดทำแอปพลิเคชัน  
"Protect-U" เพื่อเป็นช่องทางในการแจ้งเบาะแส  
การค้ามนุษย์และการใช้แรงงานบังคับเพิ่มเติม เพื่อให้  
ภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะภาคประชาสังคมมี  
ส่วนร่วมในการป้องกัน ปราบปราม และช่วยเหลือ  
ผู้เสียหายอย่างทันที่ ทั้งนี้ ในส่วนของ  
การจัดการใช้แรงงานเด็ก ได้บังคับใช้กฎหมายที่  
เกี่ยวข้อง อาทิ การตรวจสอบสถานประกอบการที่เสี่ยง  
ต่อการใช้แรงงานเด็ก แรงงานบังคับ และแรงงาน  
ขัดหนี้ และได้ออกกฎกระทรวงเพื่อคุ้มครองแรงงาน  
ในการทำประมงโดยต้องมีอายุขั้นต่ำ 18 ปี เพื่อให้  
สอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานสากล นอกจากนี้  
ภาครัฐยังเร่งพัฒนาการเข้าถึงบริการที่เกี่ยวข้อง  
เช่น ศูนย์ช่วยเหลือสังคม (One Stop Crisis  
Center: OSCC) เพื่อป้องกันและปราบปรามการกระทำ  
รุนแรงต่อเด็กพร้อมทั้งศึกษาวิจัยองค์ความรู้และ  
นวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับการใช้แรงงานเด็ก รวมถึง  
การจัดทำและบูรณาการฐานข้อมูลที่เป็นรูปธรรม  
เพื่อให้สามารถดำเนินการแก้ไขปัญหาแรงงานเด็กได้  
อย่างตรงจุดและมีประสิทธิภาพ



**ส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ต่อเนื่อง  
ครอบคลุม และยั่งยืน การจ้างงานเต็มที่  
และมีผลิตภาพ และการมีงานที่มีคุณค่าสำหรับทุกคน**

08

SDG  
8.7

**ดำเนินการมาตรการที่มีประสิทธิภาพโดยทันที เพื่อจัดแรงงานที่ถูกบังคับ  
ยุติความเป็นทาสสมัยใหม่และการค้ามนุษย์ และยับยั้งและกำจัดการใช้แรงงานเด็ก  
ในรูปแบบที่เลวร้ายที่สุด ซึ่งรวมถึงการเกณฑ์และการใช้ทหารเด็ก  
และภายในปี 2568 ยุติการใช้แรงงานเด็กในทุกรูปแบบ**

**ความท้าทาย**

แม้ว่าภาครัฐได้เร่งดำเนินการเพื่อยุติการค้ามนุษย์  
และการใช้แรงงานเด็ก ผ่านการปรับปรุงกฎหมาย  
กฎระเบียบ และบทลงโทษต่าง ๆ แต่ก็ยังมีอุปสรรค  
ที่สำคัญ คือ การบูรณาการระหว่างหน่วยงานแต่ละ  
ภาคส่วนซึ่งมีอยู่อย่างจำกัด ทำให้การดำเนินงานอาจ  
ยังไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกันเท่าที่ควร นอกจากนี้  
ประเทศไทยยังประสบปัญหาการจัดการพื้นที่ชายแดน  
ซึ่งแม้จะมีความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านใน  
การจัดการค้ามนุษย์ ทั้งในรูปแบบทวิภาคีและพหุภาคี  
แต่การดำเนินงานยังคงมีอุปสรรคเนื่องจากแต่ละประเทศ  
มีข้อจำกัดในการบังคับใช้กฎหมาย และการทำงาน  
ร่วมกันยังขาดหน่วยงานกลางที่จะประสานงานด้าน  
การค้ามนุษย์ระหว่างประเทศ

**ข้อเสนอแนะ**

ภาครัฐควรปรับปรุงแบบและแนวทางการดำเนินงาน  
ระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้มีความเป็นเอกภาพ  
มากขึ้น โดยให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของ  
หน่วยงานระดับพื้นที่และท้องถิ่น ตลอดจนภาคีเครือข่าย  
ภาคประชาชน ในขณะเดียวกัน ควรเสริมสร้างความรู้  
ความเข้าใจในแนวทางการป้องกันและปราบปราม  
การค้ามนุษย์และการใช้แรงงานเด็กแก่ผู้เกี่ยวข้อง  
ทั้งบุคลากรภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และ  
ประชาชนทั่วไป โดยเฉพาะประชากรกลุ่มเปราะบางที่มี  
ความเสี่ยงที่จะตกเป็นเหยื่อการค้าผิดดังกล่าว  
อีกทั้ง ควรขยายการจัดตั้งศูนย์คัดแยกช่วยเหลือ  
ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ให้ครอบคลุมพื้นที่ใน  
ระดับภาค โดยบริหารจัดการตามหลักสิทธิมนุษยชน  
มุ่งเน้นการคุ้มครองสุขภาพ และสวัสดิภาพของผู้ได้รับ  
ผลกระทบเป็นหลัก นอกจากนี้ ควรจัดทำระบบบูรณาการ  
ฐานข้อมูลการดำเนินคดีด้านแรงงานและการค้ามนุษย์  
เพื่อให้การติดตาม ตรวจสอบและกำหนดนโยบายเป็นไป  
อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ส่วนในมิติต่างประเทศ  
ควรเร่งปรับปรุงข้อตกลงและมาตรการด้านการจัดการ  
การค้ามนุษย์และใช้แรงงานเด็กกับประเทศต่าง ๆ  
โดยเฉพาะประเทศเพื่อนบ้าน ให้ครอบคลุมรอบด้าน  
ทั้งด้านการป้องกัน ปราบปรามและช่วยเหลือเหยื่อ อาทิ  
มาตรการในการคุ้มครองเหยื่อค้ามนุษย์ มาตรการส่ง  
ผู้ค้ามนุษย์ข้ามแดน มาตรการดูแลเหยื่อค้ามนุษย์ โดย  
คำนึงถึงหลักสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ รวมถึง  
การจัดตั้งกองทุนและองค์กรกลางในการประสานงาน  
เรื่องการค้ามนุษย์ในภูมิภาค





ส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ต่อเนื่อง  
ครอบคลุม และยั่งยืน การจ้างงานเต็มที่  
และมีผลิตภาพ และการมีงานที่มีคุณค่าสำหรับทุกคน

ปกป้องสิทธิแรงงานและส่งเสริมสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ปลอดภัย  
และมั่นคงสำหรับผู้ทำงานทุกคน รวมถึงผู้ทำงานต่างด้าว โดยเฉพาะหญิงต่างด้าว  
และผู้ที่ทำงานเสี่ยงอันตราย

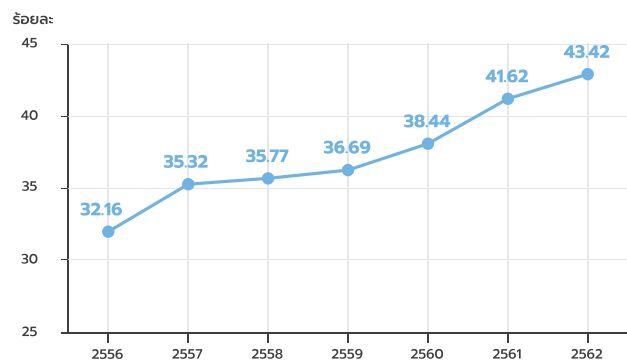
การคุ้มครองสิทธิและการส่งเสริมความปลอดภัยในการทำงานของแรงงานในทุกมิติ มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจ เนื่องจากการได้ทำงานในสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและมั่นคง ตลอดจนการได้รับการเคารพและปฏิบัติอย่างเป็นธรรม จะทำให้แรงงานสามารถปฏิบัติงานได้อย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ประเทศสามารถรักษาและยกระดับผลิตภาพผลิตโดยรวมได้อย่างยั่งยืน

## สถานการณ์การบรรลุเป้าหมายย่อย

ข้อมูลจากรายงานสถานการณ์แรงงานของกระทรวงแรงงาน (2562) พบว่าอัตราผู้ได้รับการคุ้มครองประกันสังคมต่อผู้มีงานทำมีแนวโน้มสูงขึ้นโดยในปี 2562 อัตราผู้ได้รับการคุ้มครองประกันสังคมอยู่ที่ร้อยละ 43.42 เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 36.69 ในปี 2559 เช่นเดียวกับอัตราแรงงานในข่ายกองทุนเงินทดแทนต่อผู้มีงานทำ ซึ่งเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 25.07 ในปี 2559 เป็นร้อยละ 31.13 ในปี 2562 แสดงให้เห็นว่าสถานการณ์ด้านการคุ้มครองสิทธิและความครอบคลุมของหลักประกันแรงงานปรับตัวดีขึ้นตามลำดับ อย่างไรก็ตาม ในด้านสภาพแวดล้อมและสภาพการทำงานที่มีความปลอดภัย พบว่าในปี 2562 มีจำนวนผู้ประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยต่อเนื่องจากการทำงานทั้งหมด 94,934 ราย โดยในจำนวนนี้มีผู้เสียชีวิต 639 ราย ซึ่งมีแนวโน้มสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับอัตราการปฏิบัติไม่ถูกต้องตามกฎหมายความปลอดภัยในการทำงาน ซึ่งเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 6.44 ในปี 2559 เป็นร้อยละ 8.49 ในปี 2562 นอกจากนี้ ในด้านการจ้างงานที่เป็นธรรม พบว่าอัตราการปฏิบัติไม่ถูกต้องตามกฎหมายคุ้มครองแรงงานอยู่ที่ร้อยละ 2.12 ในปี 2562 เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 1.62 ในปี 2559

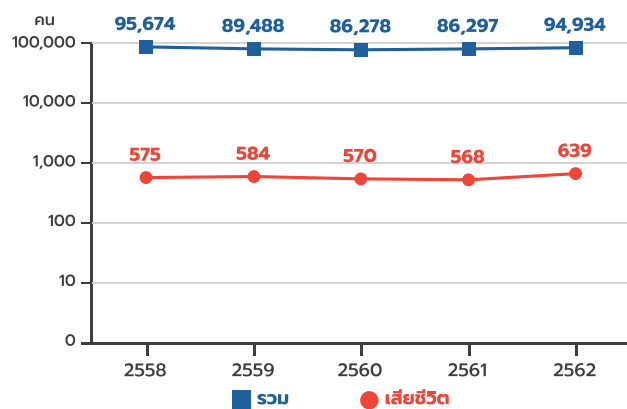


### อัตราผู้ได้รับการคุ้มครองประกันสังคม



ที่มา: สำนักงานประกันสังคม และสำนักงานสถิติแห่งชาติ  
(ประมวลโดยกระทรวงแรงงาน)

### สถิติการประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยต่อเนื่องจากการทำงาน



ที่มา: สำนักงานประกันสังคม





**ส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ต่อเนื่อง  
ครอบคลุม และยั่งยืน การจ้างงานเต็มที่  
และมีผลิตภาพ และการมีงานที่มีคุณค่าสำหรับทุกคน**

**08**

**SDG  
8.8**

**ปกป้องสิทธิแรงงานและส่งเสริมสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ปลอดภัย  
และมีมั่นคงสำหรับผู้ทำงานทุกคน รวมถึงผู้ทำงานต่างด้าว โดยเฉพาะหญิงต่างด้าว  
และผู้ทำงานเสี่ยงอันตราย**

### การดำเนินการที่ผ่านมา

กระทรวงแรงงานได้พัฒนาและปรับปรุงสิทธิประกันสังคมให้สอดคล้องกับมาตรฐานแรงงานตามอนุสัญญาขององค์การแรงงานระหว่างประเทศฉบับที่ 102 ว่าด้วยการสร้างหลักการประกันความมั่นคงและคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นให้แก่แรงงาน โดยมุ่งเน้นการปรับปรุงบริการทางการแพทย์ใน 6 ประเด็น ได้แก่ (1) การเพิ่มสิทธิในการได้รับค่าบริการทางการแพทย์สำหรับผู้ทุพพลภาพ กรณีการบำบัดทดแทนไต (2) การเพิ่มสิทธิประโยชน์ผู้ประกันตนจำเป็นต้องนอนรักษาตัวในสถานพยาบาลเกิน 180 วัน (3) การเพิ่มสิทธิประโยชน์กรณีรักษาโรคมะเร็ง (4) การเพิ่มสิทธิประโยชน์โดยจ่ายค่าบริการทางการแพทย์กรณีเข้ารับการรักษาผ่าตัดวันเดียวกลับ (5) การพัฒนารูปแบบการให้บริการของสถานพยาบาล และ (6) การส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคของผู้ประกันตนในระบบประกันสังคม นอกจากนี้ กระทรวงแรงงานได้ขยายการบูรณาการภาคีเครือข่ายในการส่งเสริมคุ้มครองและพัฒนาแรงงานนอกระบบให้มีอาชีพรายได้หลักประกันทางสังคมและคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นผ่านโครงการบริหารจัดการแรงงานนอกระบบ โครงการ Safety Thailand โดยดำเนินการใช้มาตรการด้านกฎหมาย การสร้างเครือข่ายและวัฒนธรรมความปลอดภัยที่ยั่งยืน และการตรวจแรงงานนอกระบบเพื่อกำกับดูแลผู้จ้างงาน นายจ้าง และลูกจ้างให้ปฏิบัติตามกฎหมายคุ้มครองแรงงานอย่างเคร่งครัด ในส่วนของแรงงานต่างด้าว มีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการอบรมก่อนเข้าทำงานกับนายจ้าง พร้อมทั้งมีการตรวจสอบแรงงานต่างด้าว นายจ้าง สถานประกอบการ และบริษัทที่นำคนต่างด้าวมาทำงานในไทย

### ความท้าทาย

ถึงแม้ภาครัฐจะมีนโยบายและมาตรการในการคุ้มครองสิทธิแรงงาน รวมถึงการสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยในการทำงานอย่างต่อเนื่อง โดยมุ่งเน้นการดึงแรงงานเข้าสู่ระบบประกันสังคม แต่การดำเนินการในปัจจุบันยังมีอุปสรรคคือ แรงงานนอกระบบมีทางเลือกที่หลากหลายและมีความน่าสนใจในการเก็บออมมากกว่าการเข้าสู่ระบบประกันสังคม อาทิ กองทุนการออมแห่งชาติ ระบบหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ อีกทั้งแรงงานนอกระบบบางส่วนยังขาดความตระหนักรู้ในความสำคัญของการมีหลักประกันทางสังคมเพื่อความมั่นคงในการดำรงชีวิต และสิทธิประโยชน์ที่จะได้รับจากระบบประกันสังคม นอกจากนี้ สิทธิประกันสังคมของไทยยังขาดความยืดหยุ่นไม่สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจ และรูปแบบการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่มีการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน

### ข้อเสนอแนะ

ควรเพิ่มความยืดหยุ่นให้กับระบบปกป้องและคุ้มครองแรงงานให้มีความทันสมัยและสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา โดยดำเนินการควบคู่ไปกับการให้ความรู้เกี่ยวกับหลักประกันทางสังคมแก่แรงงาน นอกจากนี้ควรสร้างแรงจูงใจให้กับนายจ้างและแรงงานนอกระบบเข้ามาอยู่ในระบบมากขึ้น โดยการให้สิทธิประโยชน์ต่าง ๆ จากภาครัฐ อาทิ สิทธิพิเศษด้านภาษีสำหรับนายจ้างที่นำแรงงานเข้าสู่ระบบ ซึ่งไม่เพียงแต่จะเป็นประโยชน์ต่อตัวแรงงานเอง แต่ยังจะช่วยลดภาระสำหรับนายจ้างและอำนวยความสะดวกให้กับรัฐในการจัดทำระบบฐานข้อมูลแรงงานที่จะเป็นประโยชน์ต่อการจัดเก็บภาษีในอนาคตอีกด้วย



## ส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ต่อเนื่อง ครอบคลุม และยั่งยืน การจ้างงานเต็มที่ และมีผลิตภาพ และการมีงานที่มีคุณค่าสำหรับทุกคน

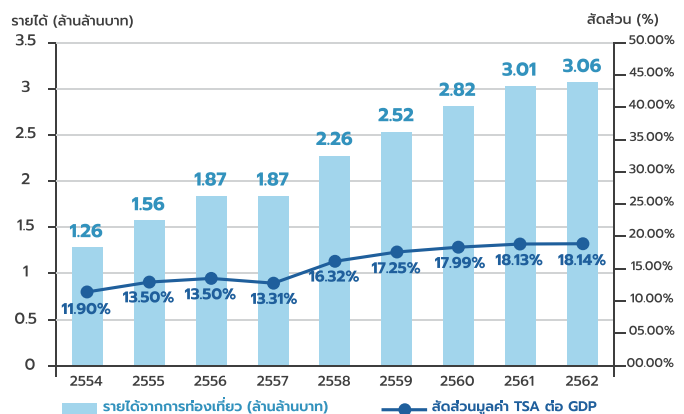
ออกแบบและใช้นโยบายเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน  
ซึ่งช่วยสร้างงานและส่งเสริมวัฒนธรรมและผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น ภายในปี 2573

ภาคการท่องเที่ยวมีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอย่างมาก โดยก่อให้เกิดการจ้างงานและการกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น เป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในประเทศ ดังนั้น การพัฒนาประเทศจึงจะต้องกำหนดและดำเนินนโยบายเพื่อส่งเสริมภาคการท่องเที่ยวให้เจริญเติบโตบนพื้นฐานของความยั่งยืน โดยการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนจะต้องมุ่งเน้นสมดุลระหว่างกิจกรรมของมนุษย์และการดำรงอยู่ของธรรมชาติ ตลอดจนอนุรักษ์ไว้ซึ่งมรดกทางศิลปวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชุมชนไปพร้อมกัน

### สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย

ในปี 2562 ประเทศไทยมีรายได้จากการท่องเที่ยว 3.06 ล้านล้านบาท เพิ่มขึ้นจาก 2.52 ล้านล้านบาท ในปี 2559 นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาสัดส่วนรายได้จากการท่องเที่ยวต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) พบว่ามีแนวโน้มสูงขึ้น โดยในปี 2562 มีสัดส่วนรายได้จากการท่องเที่ยวต่อ GDP ร้อยละ 18.14 เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 17.25 ในปี 2559 อย่างไรก็ตาม สัดส่วนดังกล่าวยังต่ำกว่าค่าเป้าหมายตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการท่องเที่ยว ซึ่งกำหนดไว้ว่าสัดส่วนรายได้จากการท่องเที่ยวต่อ GDP จะต้องเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 22 ในปี 2565 นอกจากนี้ สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ตั้งแต่ต้นปี 2563 ทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวลดลงอย่างมีนัยสำคัญ โดยในปี 2563 มีนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทยจำนวน 6.69 ล้านคน ลดลงจาก 39.92 ล้านคน ปี 2562 หรือลดลงร้อยละ 83.23 ส่งผลให้รายได้จากการท่องเที่ยวในส่วนของนักท่องเที่ยวลดลงเหลือ 3.32 แสนล้านบาท จาก 1.91 ล้านล้านบาท ในปี 2562 หรือลดลงร้อยละ 82.63

### สัดส่วนรายได้จากการท่องเที่ยว ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP)



ที่มา: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย



ส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ต่อเนื่อง  
ครอบคลุม และยั่งยืน การจ้างงานเต็มที่  
และมีผลิตภาพ และการมีงานที่มีคุณค่าสำหรับทุกคน

08

SDG  
8.9

ออกแบบและใช้นโยบายเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน  
ซึ่งช่วยสร้างงานและส่งเสริมวัฒนธรรมและผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น ภายในปี 2573

## การดำเนินการที่ผ่านมา

ประเทศไทยได้ดำเนินนโยบายส่งเสริมภาคการท่องเที่ยวมาอย่างต่อเนื่อง โดยใช้หลักการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ที่คำนึงถึงความสมดุลในมิติเศรษฐกิจสังคมและสิ่งแวดล้อม โดยองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) หรือ อพท. ได้ดำเนินโครงการบูรณาการภาคีเครือข่ายทุกระดับเพื่อการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยชุมชนโดยได้บูรณาการร่วมกับหน่วยงานในพื้นที่และสถาบันการศึกษาเพื่อยกระดับสินค้าและบริการของชุมชนให้มีอัตลักษณ์บนฐานของทุนวัฒนธรรมในส่วนของการส่งเสริมการท่องเที่ยว อพท. ได้มีการจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงเพื่อส่งเสริมการตลาดตามจุดเน้นเชิงพื้นที่ ตลอดจนส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดที่เป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ของยูเนสโกซึ่งประเทศไทยมีเมืองที่ได้รับการประกาศให้เข้าเป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ทั้งหมด 4 แห่ง ได้แก่ (1) ภูเก็ต (Gastronomy, 2558) (2) เชียงใหม่ (Crafts and Folk Art, 2560) (3) กรุงเทพมหานคร (Design, 2562) และ (4) สุโขทัย (Crafts and Folk Art, 2562) ซึ่งเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ของยูเนสโกเป็นเครือข่ายเมืองที่เน้นการพัฒนาด้านอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ การแลกเปลี่ยนถ่ายทอดประสบการณ์ องค์ความรู้และกิจกรรมและสร้างรูปแบบใหม่ของความร่วมมือในระดับโลก แสดงให้เห็นว่าทั้ง 4 เมืองมีศักยภาพที่จะดึงดูดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมที่ได้รับการยอมรับในระดับนานาชาติ

## ความท้าทาย

ประเด็นท้าทายสำคัญในปัจจุบัน คือ การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ทำให้การเดินทางข้ามพรมแดนระหว่างประเทศมีข้อจำกัด จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติลดลงอย่างมีนัยสำคัญ เช่นเดียวกับรายได้จากการท่องเที่ยวทั้งทางตรงและทางอ้อม อย่างไรก็ตาม กิจกรรมการท่องเที่ยวที่ลดลงได้ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทำให้ระบบนิเวศทางธรรมชาติฟื้นตัวขึ้น ดังนั้น ความท้าทายที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ การรักษาทรัพยากรธรรมชาตินั้นไว้ให้คงอยู่อย่างยั่งยืน โดยเฉพาะในช่วงหลังการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ที่คาดการณ์ว่าจะมีจำนวนนักท่องเที่ยวกลับมาในระดับที่เท่าเดิมหรือเพิ่มมากขึ้นกว่าเดิม

## ข้อเสนอแนะ

ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ควรมุ่งเป้าหมายที่นักท่องเที่ยวภายในประเทศ โดยจะต้องสร้างพฤติกรรมการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม อนุรักษ์ไว้ซึ่งวิถีชีวิตชุมชนและคุณค่าทางวัฒนธรรม ให้กับนักท่องเที่ยวชาวไทย นอกจากนี้ ยังควรเร่งวางแผนเพื่อรับมือการขยายตัวของนักท่องเที่ยวอย่างจับพลัดเมื่อวิกฤตการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 สิ้นสุดลง เนื่องจากจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นอย่างเท่าทวีคูณ จะสามารถก่อให้เกิดผลกระทบเชิงลบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้ โดยต้องคำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับ (carrying capacity) ของพื้นที่





ส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ต่อเนื่อง  
ครอบคลุม และยั่งยืน การจ้างงานเต็มที่  
และมีผลิตภาพ และการมีงานที่มีคุณค่าสำหรับทุกคน

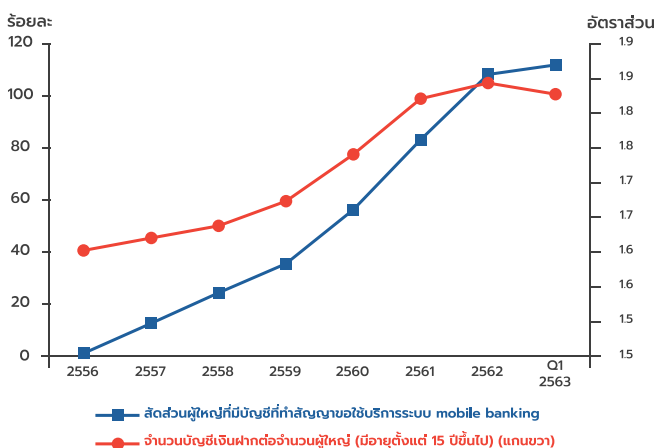
เสริมความแข็งแกร่งของสถาบันทางการเงินภายในประเทศเพื่อส่งเสริม  
และขยายการเข้าถึงการธนาคาร การประกัน และบริการทางการเงินแก่ทุกคน

สถาบันทางการเงินเป็นกลไกสำคัญในระบบเศรษฐกิจ โดยมีหน้าที่เป็นตัวกลางระดมเงินทุนและจัดสรรทรัพยากรไปสู่ภาคเศรษฐกิจต่าง ๆ หรือการระดมเงินออกไปสู่ผู้ต้องการใช้เงินทุนทั้งเพื่อการบริโภค การลงทุนและการพัฒนา ตลอดจนการให้บริการด้านการชำระราคาสินค้าและบริการ ทั้งนี้ ระบบสถาบันการเงินที่มีประสิทธิภาพและมีเสถียรภาพจะช่วยสนับสนุนให้เศรษฐกิจเติบโตได้อย่างยั่งยืน โดยเฉพาะอย่างยิ่งภายใต้ระบบธนาคารพาณิชย์ และการประกันภัยที่มีความมั่นคง สภาพคล่องในระบบที่อยู่ในเกณฑ์สูงและเพียงพอจะช่วยสนับสนุนให้สถาบันการเงินออกผลิตภัณฑ์ทางการเงินได้หลากหลายและสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนหรือผู้ประกอบการได้มากยิ่งขึ้น ประกอบกับการพัฒนาระบบการให้บริการที่มีประสิทธิภาพ สามารถเข้าถึงบริการได้ง่าย รวดเร็ว ตรงกับความต้องการของผู้ใช้บริการ จะช่วยเสริมสร้างให้สถาบันการเงินมีความแข็งแกร่งและยกระดับศักยภาพให้พร้อมรองรับการให้บริการที่ทั่วถึงสำหรับทุกคน

## สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย

ประเทศไทยมีจำนวนบัญชีเงินฝากและบัญชีที่ใช้บริการทางการเงินผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยคนไทยที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไปมีจำนวนบัญชีเงินฝากในระบบของธนาคารพาณิชย์ ณ สิ้นเดือนมีนาคม 2563 1.83 บัญชีต่อคน เพิ่มขึ้นจาก 1.74 บัญชีต่อคน ในปี 2560 และ 1.65 บัญชีต่อคน ในปี 2556 ขณะที่บัญชีที่สามารถดำเนินธุรกรรมทางการเงินผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ Mobile Banking เพิ่มขึ้นจาก 1.16 ล้านบัญชีในปี 2556 (ร้อยละ 2.2 เมื่อเทียบกับจำนวนประชากร 15 ปีขึ้นไป) เป็น 62.8 ล้านบัญชี ณ สิ้นเดือนมีนาคม 2563 (ร้อยละ 113.5 เมื่อเทียบกับจำนวนประชากร 15 ปีขึ้นไป)

### การเข้าถึงบริการในระบบธนาคารพาณิชย์



ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย 2563

## การดำเนินการที่ผ่านมา

สปท. ได้กำหนดยุทธศาสตร์เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของระบบของสถาบันการเงินมาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้มีความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลง และเป็นกลไกสนับสนุนระบบเศรษฐกิจที่มั่นคง โดยปัจจุบันอยู่ในระหว่างดำเนินการภายใต้แผนพัฒนาระบบสถาบันการเงิน ระยะที่ 3 (พ.ศ. 2559 - 2563) ในส่วนของความก้าวหน้าในการส่งเสริมการเข้าถึงบริการทางการเงินของทุกภาคส่วน โดยเฉพาะผู้ใช้บริการรายย่อย สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้ (1) การปฏิรูปหลักเกณฑ์การกำกับดูแล สถาบันการเงินให้มีความยืดหยุ่นและส่งเสริมให้เกิดบริการทางการเงินดิจิทัล รวมถึงการเข้าถึงบริการทางการเงินของ SMEs อาทิ การใช้เทคโนโลยี Cloud Computing การปรับปรุงแนวทาง Regulatory Sandbox ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น (2) การทบทวนหลักเกณฑ์เกี่ยวกับช่องทางการให้บริการทางการเงินของสถาบันการเงิน อาทิ หลักเกณฑ์เกี่ยวกับ outsourcing และหลักเกณฑ์การประกอบธุรกิจสินเชื่อระหว่างบุคคลต่อบุคคล (peer-to-peer lending) เพื่อให้สถาบันการเงินมีช่องทางการให้บริการที่เหมาะสม มีความคล่องตัวสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและพฤติกรรมของลูกค้า (3) การปรับปรุงหลักเกณฑ์การกำกับดูแลสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับโดยขยายขอบเขตการกำกับดูแลให้ครอบคลุมถึงสินเชื่อที่มีทะเบียนรถเป็นประกัน เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนระดับฐานรากสามารถเข้าถึงสินเชื่อได้ด้วยราคา



ส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ต่อเนื่อง  
ครอบคลุม และยั่งยืน การจ้างงานเต็มที่  
และมีผลิตภาพ และการมีงานที่มีคุณค่าสำหรับทุกคน

08

SDG  
8.10

## เสริมความแข็งแกร่งของสถาบันทางการเงินภายในประเทศเพื่อส่งเสริม และขยายการเข้าถึงการธนาคาร การประกัน และบริการทางการเงินแก่ทุกคน

เหมาะสมและเป็นธรรมยิ่งขึ้น รวมถึงการส่งเสริมให้มีการใช้เทคโนโลยีประกอบการพิจารณาสินเชื่อ (information-based lending) เพื่อให้ SMEs สามารถเข้าถึงบริการทางการเงินได้ดียิ่งขึ้น และ (4) การผลักดันผลิตภัณฑ์บัญชีเงินฝากขั้นพื้นฐานร่วมกับสมาคมธนาคารไทย เพื่อส่งเสริมให้ผู้มีรายได้น้อยและผู้สูงอายุสามารถเข้าถึงบริการทางการเงินด้วยต้นทุนที่ต่ำลง ในเดือนกันยายน 2562 มีจำนวนบัญชีเงินฝากขั้นพื้นฐาน 2.1 ล้านบัญชี คิดเป็นยอดเงินฝากทั้งสิ้น 1,265 ล้านบาท

### ความท้าทาย

พัฒนาการทางด้านเทคโนโลยีดิจิทัลที่เติบโตอย่างรวดเร็ว ทั้งการพัฒนาของเทคโนโลยีทางการเงินและนวัตกรรมทางการเงิน ส่งผลให้สภาพแวดล้อมทางการเงินมีความซับซ้อนยิ่งขึ้นและมีการปรับเปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว ซึ่งอาจก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อเสถียรภาพระบบการเงินในรูปแบบใหม่ ๆ และสามารถส่งผ่านความเสี่ยงระหว่างผู้ให้บริการทางการเงินต่าง ๆ มากขึ้น โดยเฉพาะความเสี่ยงด้านไซเบอร์และความเสี่ยงจากความหลากหลายของผู้ให้บริการที่มีฐานะ/ความมั่นคงแตกต่างกัน ซึ่งรวมถึงผู้ให้บริการทางการเงินประเภทใหม่ เช่น บริษัทเทคโนโลยีขนาดใหญ่ (bigtech) และบริษัทเทคโนโลยีทางการเงิน (fintech) ที่บางส่วนยังไม่ได้อยู่ภายใต้การกำกับของผู้กำกับดูแลภาคการเงิน นอกจากนี้ ยังอาจนำไปสู่ความไม่เท่าเทียมในการเข้าถึงบริการ หรือความไม่ครอบคลุมอย่างทั่วถึง โดยเฉพาะในกลุ่มผู้รับบริการทางการเงินที่ไม่สามารถก้าวทันเทคโนโลยีและใช้เครื่องมือทางการเงินไม่เหมาะสมหรือไม่สามารถบริหารจัดการการเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพเพียงพอ

### ข้อเสนอแนะ

ภาครัฐควรส่งเสริมสภาพแวดล้อมธนาคารดิจิทัลผ่านการให้ความรู้และเสริมสร้างวินัยทางการเงินแก่ประชาชน (financial literacy) โดยการเสริมสร้างทักษะทางการเงินที่จำเป็นในการสร้างความมั่นคงทางการเงินให้กับผู้ใช้บริการทางการเงิน โดยเฉพาะการให้ความรู้ในด้านการบริหารจัดการเพื่อการออม การใช้จ่าย และการลงทุนที่เหมาะสม และมีความสามารถเพียงพอในการจัดการทางเลือกทางการเงินได้อย่างมีเหตุผล สะดวกและปลอดภัย โดยเฉพาะภายใต้การพัฒนาเทคโนโลยีทางการเงินอย่างรวดเร็ว เพื่อไม่ก่อภาระหนี้ และสามารถรองรับความเสี่ยงที่เกิดจากวิกฤติการณ์ต่าง ๆ ในอนาคตได้ รวมทั้งควรส่งเสริมบทบาทของผู้ให้บริการอื่น ๆ เช่น ตัวแทน (banking agent) เพื่อเติมเต็มช่องว่างการให้บริการสำหรับผู้ที่ยังไม่พร้อมใช้งานบนระบบดิจิทัล ตลอดจนส่งเสริมความปลอดภัยต่าง ๆ และเตรียมพร้อมรับมือความเสี่ยงด้านเทคโนโลยีและภัยคุกคามไซเบอร์



ส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ต่อเนื่อง  
ครอบคลุม และยั่งยืน การจ้างงานเต็มที่  
และมีผลิตภาพ และการมีงานที่มีคุณค่าสำหรับทุกคน

เพิ่มการสนับสนุนในกลไกความช่วยเหลือเพื่อการค้า (Aid for Trade)  
แก่ประเทศกำลังพัฒนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศพัฒนาน้อยที่สุด  
ซึ่งรวมถึงผ่านกรอบการทำงานแบบบูรณาการสำหรับความช่วยเหลือ  
ทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการค้าแก่ประเทศพัฒนาน้อยที่สุด

ความช่วยเหลือเพื่อการค้าจะเป็นเครื่องมือที่สำคัญสำหรับประเทศกำลังพัฒนาในการเสริมสร้างขีดความสามารถในการทำการค้า ผ่านการให้การสนับสนุนทางด้านเงินทุน การให้ความช่วยเหลือทางด้านเทคนิคเพื่อยกระดับเทคโนโลยีและนวัตกรรมให้มีความทันสมัย รวมถึงการก่อสร้างระบบสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานและโครงสร้างพื้นฐานที่จะช่วยอำนวยความสะดวกทางการค้าระหว่างประเทศ

## สถานการณ์การบรรลุเป้าหมายย่อย

ในปี 2558 ประเทศไทยได้มีการให้ความช่วยเหลือทางการค้าแก่ประเทศพัฒนาน้อยที่สุด โดยการให้สิทธิพิเศษทางภาษีด้วยการยกเลิกรายการนำเข้าและโควตา (Duty Free Quota Free: DFQF) ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขของประกาศกระทรวงการคลัง เรื่องการยกเว้นอากรสำหรับของที่มียกเว้นกำเนิดจากประเทศพัฒนาน้อยที่สุด และกระทรวงพาณิชย์ได้มีการดำเนินโครงการ CLMVT Plus Executive Program on New Economy ระหว่างปี 2561 - 2563 เพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือเชิงยุทธศาสตร์ แลกเปลี่ยนกลยุทธ์แนวคิดและประสบการณ์ด้านการค้าระหว่างผู้บริหารระดับสูงจากภาครัฐและเอกชนในกลุ่ม CLMV และโครงการสร้างความสัมพันธ์และส่งเสริมการค้าประเทศเพื่อนบ้านตามปฏิญญาพุกาม เพื่อส่งเสริมการค้าและการบูรณาการกับประเทศสมาชิกอาเซียน นอกจากนี้ ในปี 2563 กรมความร่วมมือระหว่างประเทศได้ริเริ่มจัดทำแผนงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนา ระยะ 3 ปี ซึ่งได้บรรจุโครงการความช่วยเหลือเพื่อการค้า อาทิ โครงการ Development of Border Trade กับ สปป.ลาว และโครงการ Trade Promotion กับกัมพูชา



โครงการ CLMVT Plus Executive Program  
on New Economy

## การดำเนินการที่ผ่านมา

คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบรายการสินค้า DFQF เมื่อวันที่ 19 พฤศจิกายน 2556 ทั้งสิ้นจำนวน 6,998 รายการ ซึ่งเป็นสินค้าที่ไทยไม่ได้มีการกำหนดโควตานำเข้า โดยการยกเลิกรายการนำเข้าและระบบโควตามีกำหนดระยะเวลา 6 ปี เริ่มต้นในวันที่ 1 มกราคม 2558 และสิ้นสุดลงในวันที่ 31 ธันวาคม 2563 และมีการทบทวนทุก 2 ปี สำหรับประเทศที่ได้รับสิทธิพิเศษจะเป็นไปตามประเทศที่ได้รับการพิจารณาจากบัญชีประเทศพัฒนาน้อยที่สุดขององค์การสหประชาชาติ ทั้งนี้ เนื่องด้วย DFQF ระยะที่ 1 จะสิ้นสุดโครงการลงในวันที่ 31 ธันวาคม 2563 ที่ประชุมคณะกรรมการป้องกันผลกระทบอันเนื่องจากการให้สิทธิพิเศษแก่ประเทศพัฒนาน้อยที่สุดโดยการยกเลิกรายการนำเข้าและโควตา ครั้งที่ 1/2563 มีมติให้ต่ออายุโครงการไปอีก 6 ปี โดยโครงการ DFQF ระยะที่ 2 ได้เริ่มโครงการในวันที่ 1 มกราคม 2564 และสิ้นสุดลงในวันที่ 31 ธันวาคม 2569 และในส่วนของโครงการความช่วยเหลือเพื่อการค้าของกรมความร่วมมือระหว่างประเทศกับ สปป.ลาว และกัมพูชาอยู่ระหว่างการกำหนดรายละเอียดโครงการร่วมกับทั้งสองประเทศ







ส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ต่อเนื่อง  
ครอบคลุม และยั่งยืน การจ้างงานเต็มที่  
และมีผลิตภาพ และการมีงานที่มีคุณค่าสำหรับทุกคน

08

SDG  
8.a

เพิ่มการสนับสนุนในกลไกความช่วยเหลือเพื่อการค้า (Aid for Trade)  
แก่ประเทศกำลังพัฒนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศพัฒนาน้อยที่สุด  
ซึ่งรวมถึงผ่านกรอบการทำงานแบบบูรณาการสำหรับความช่วยเหลือ  
ทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการค้าแก่ประเทศพัฒนาน้อยที่สุด

### ความท้าทาย

การยกเลิกภาษีนำเข้าและระบบโควตาจะเป็นประโยชน์ต่อไทยในด้านการขยายความสัมพันธ์ทางการค้าและการเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงแหล่งวัตถุดิบที่มีความหลากหลายมากขึ้น รวมถึงเป็นการแสดงให้เห็นถึงการส่งเสริมระบบการค้าเสรีและเป็นธรรม อย่างไรก็ตาม การให้ความช่วยเหลือเพื่อการค้าของไทยที่ส่วนมากจะให้แก่ประเทศกำลังพัฒนาและประเทศพัฒนาน้อยที่สุดจำเป็นต้องคำนึงถึงผลกระทบต่ออุตสาหกรรมภายในประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลกระทบต่อเกษตรกรและผู้ประกอบการรายย่อยและขนาดเล็ก นอกจากนี้ การให้ความช่วยเหลือจำเป็นต้องคำนึงถึงผลสัมฤทธิ์และความต่อเนื่องในการดำเนินการด้วย

### ข้อเสนอแนะ

ไทยควรพัฒนาระบบติดตามผลสัมฤทธิ์ของการยกเลิกภาษีนำเข้าและระบบโควตาที่ให้แก่ประเทศกำลังพัฒนาและประเทศพัฒนาน้อยที่สุด เพื่อประเมินประสิทธิภาพของการดำเนินการดังกล่าว ในขณะเดียวกัน อาจพิจารณาช่องทางอื่นเพิ่มเติมในการให้ความช่วยเหลือประเทศพัฒนาน้อยที่สุด นอกเหนือจากการให้สิทธิพิเศษทางภาษี โดยอาจจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนประสบการณ์และให้ความช่วยเหลือเพื่อเพิ่มพูนทักษะความรู้ให้แก่ประเทศพัฒนาน้อยที่สุดด้วยการให้ทุนการศึกษาหรือทุนฝึกอบรม เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนในประเทศนั้น ๆ ได้เข้ามาเรียนรู้ทักษะที่เป็นประโยชน์ในสาขาที่ไทยมีความเชี่ยวชาญได้





## ส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ต่อเนื่อง ครอบคลุม และยั่งยืน การจ้างงานเต็มที่ และมีผลิตภาพ และการมีงานที่มีคุณค่าสำหรับทุกคน

พัฒนาและดำเนินงานตามยุทธศาสตร์โลกสำหรับการจ้างงานเยาวชน  
และดำเนินงานตามข้อตกลงเรื่องงานของโลก (Global Jobs Pact)  
ขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) ภายในปี 2563

ความยากจนถือเป็นสาเหตุที่สำคัญในการหลุดออกนอกระบบการศึกษาของเด็กและเยาวชน การหลุดออกนอกระบบการศึกษาก่อนวัยอันควรส่งผลให้เด็กและเยาวชนมีระดับทักษะต่ำและได้รับค่าจ้างที่ต่ำ หลังจากวิกฤตสินเชื่อซับไพรม์ (subprime mortgage crisis) ซึ่งส่งผลให้สถานการณ์ความยากจนทั่วโลกย่ำแย่ลง การประชุมองค์การแรงงานระหว่างประเทศ (International Labour Conference: ILC) จึงได้มีการลงมติรับในการจัดทำข้อตกลงงานของโลก (Global Jobs Pact) ในปี 2552 เป็นเครื่องมือทางนโยบายเพื่อแก้ไขปัญหาผลกระทบทางสังคมและการจ้างงานจากวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจและการเงิน โดยส่งเสริมให้มีการฟื้นฟูที่มีประสิทธิภาพผ่านการลงทุน การจ้างงาน และการคุ้มครองทางสังคม ทั้งนี้ Global Jobs Pact ให้ความสำคัญในประเด็นเกี่ยวกับการลดการว่างงานในระยะยาว มาตรฐานฝีมือแรงงาน การเจรจาทางสังคม การขยายความคุ้มครองทางสังคม และความเท่าเทียมทางเพศ

### สถานการณ์การบรรลุเป้าหมายย่อย

การจ้างงานผู้ที่อายุต่ำกว่า 18 ปี (แต่ไม่ต่ำกว่า 15 ปี) ถือเป็นการทำงานเด็ก ข้อมูลจากกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กระทรวงแรงงาน พบว่าในปี 2561 ไทยมีเด็กที่ทำงาน 4.09 แสนคน หรือร้อยละ 3.9 จากประชากรเด็กทั้งหมด 10.47 ล้านคนโดยภาคเกษตรกรรม มีเด็กทำงานมากที่สุด 1.89 แสนคน หรือคิดเป็นร้อยละ 46.3 รองลงมา ได้แก่ ภาคบริการ 1.61 แสนคน และภาคการผลิต 5.8 หมื่นคน โดยมีชั่วโมงการทำงานเฉลี่ยอยู่ที่ 15 - 48 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ซึ่งความยากจนเป็นสาเหตุหลักของการที่เด็กมีความจำเป็นต้องเข้าสู่การทำงาน อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาจากตัวชี้วัดสำหรับเป้าหมายย่อยที่ 8.b ที่กำหนดโดยสหประชาชาติ ได้แก่ การมีและดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ระดับประเทศเฉพาะด้านการจ้างงานเยาวชน หรือเป็นส่วนหนึ่งของยุทธศาสตร์ด้านการจ้างงานของประเทศ พบว่า ILO กำหนดให้ประเทศไทยอยู่ในระดับ 2 จากระดับสูงสุด 3<sup>1</sup> กล่าวคือ ประเทศไทยได้มีการจัดทำและรับรองยุทธศาสตร์ระดับประเทศที่เกี่ยวข้องกับการจ้างงานเยาวชนแล้ว (แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการพัฒนาคุณภาพคนตลอดช่วงชีวิต แผนย่อยการพัฒนาช่วงวัยเรียนและวัยรุ่น) แต่ยังคงอยู่ระหว่างการดำเนินการตามแผนให้เกิดผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรม



<sup>1</sup> อ้างอิงจาก United Nation Global SDG Database





ส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ต่อเนื่อง  
ครอบคลุม และยั่งยืน การจ้างงานเต็มที่  
และมีผลิตภาพ และการมีงานที่มีคุณค่าสำหรับทุกคน

08

SDG  
8.b

พัฒนาและดำเนินงานตามยุทธศาสตร์โลกสำหรับการจ้างงานเยาวชน  
และดำเนินงานตามข้อตกลงเรื่องงานของโลก (Global Jobs Pact)  
ขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) ภายในปี 2563

## การดำเนินการที่ผ่านมา

ในปี 2562 กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) ได้มีการดำเนินการเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา อาทิ การให้ทุนการศึกษา (ทุนเสมอภาค) แก่เด็กยากจนพิเศษ ซึ่งหลังจากได้รับทุน ทำให้มีอัตราการมาเรียนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ 20 การดำเนินการเพื่อยกระดับการพัฒนาทักษะอาชีพให้กับแรงงานมากกว่า 6,000 คนในพื้นที่ 42 จังหวัด ผ่านการให้ทุนพัฒนาอาชีพที่ใช้ชุมชนเป็นพื้นฐาน นอกจากนี้ ในปี 2563 คณะกรรมการค่าจ้างของกระทรวงแรงงานได้มีการออกประกาศเพื่อปรับขึ้นค่าจ้างขั้นต่ำและประกาศอัตราค่าจ้างตามมาตรฐานฝีมือแรงงาน ซึ่งอัตราค่าจ้างทั้งสองถือเป็นอัตราอ้างอิงสำหรับนายจ้างในการจ่ายค่าตอบแทนให้กับลูกจ้างทั้งแรงงานทั่วไปและแรงงานเด็ก โดยไม่ได้มีการแบ่งแยกเพศ

## ความท้าทาย

ข้อมูลจาก สศช. และสำนักงานสถิติแห่งชาติแสดงให้เห็นว่า ในปี 2562 มีกลุ่มเด็ก (ช่วงอายุ 15 - 24 ปี) ที่หลุดออกจากระบบการศึกษาจำนวนมากที่ไม่ได้มีสถานะอยู่ในการจ้างงาน การศึกษาหรือการฝึกอบรม (Not in Education, Employment or Training: NEETs) อยู่ที่ร้อยละ 12.62 หรือประมาณ 1.2 ล้านคน และมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น ข้อมูลจาก กสศ. พบว่าเด็กและเยาวชนไทยด้อยโอกาสอยู่นอกจากระบบการศึกษาประมาณ 6.7 แสนคน โดยมีสาเหตุหลักมาจากความยากจน ตามมาด้วยสาเหตุอื่น อาทิ ปัญหาครอบครัว ปัญหาแม่วิยโส ปัญหานักเรียนต้องคดี ซึ่งการหลุดออกนอกระบบการศึกษาโดยเฉพาะในกลุ่มครัวเรือนที่ยากจนจะส่งผลต่อฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของกลุ่มเด็กดังกล่าวในระยะยาวจนก่อให้เกิดวัฏจักรความจน และหากปัญหาการหลุดออกจากระบบการศึกษาของเด็กและเยาวชนกลุ่ม NEETs มีจำนวนมากอย่างต่อเนื่องจะส่งผลต่อการขาดแคลนแรงงานในระยะยาว นอกจากนี้ ยังมีความท้าทายจากการที่

ไม่สามารถระบุข้อมูลของคนกลุ่มดังกล่าวได้อย่างชัดเจน ทำให้การดูแลการสร้างคุ้มครองทางสังคมและการจัดทำมาตรการจูงใจให้กลับเข้าสู่ระบบการศึกษาเป็นไปได้โดยไม่ตรงประเด็นและตรงกลุ่มเป้าหมาย

## ข้อเสนอแนะ

รัฐควรมีการจัดทำระบบฐานข้อมูลระดับพื้นที่เกี่ยวกับกลุ่ม NEETs รวมถึงการวิเคราะห์พฤติกรรมและรูปแบบการใช้ชีวิตเพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาที่ตรงจุด รวมถึงมีแนวทางการส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนกลับเข้าสู่ระบบการศึกษาผ่านการดำเนินการ อาทิ (1) การประสานความร่วมมือกับหน่วยงานระดับพื้นที่ในการนำเด็กและเยาวชนให้กลับสู่ระบบการศึกษาหรือพัฒนาทักษะอาชีพ โดยวางแผนการช่วยเหลือเป็นรายกรณีตามสภาพปัญหาที่แตกต่างกัน (2) การมอบหมายให้มีหน่วยงานเฝ้าระวังเพื่อไม่ให้เด็กและเยาวชนหลุดออกจากระบบการศึกษา โดยมีระบบฐานข้อมูลที่ครอบคลุม และสามารถช่วยเหลือได้ทั้งด้านการเรียนและครอบครัว รวมถึงสร้างเครือข่ายทั้งในและนอกภาคการศึกษา และ (3) การพัฒนาระบบการศึกษาที่มีความยืดหยุ่น และมีระบบสะสมหน่วยกิตที่ผู้เรียนสามารถโอนหน่วยกิตหรือเทียบวุฒิการศึกษาและเข้าศึกษาในรูปแบบการเรียนการสอนที่หลากหลายและตอบสนองต่อสภาพแวดล้อมของผู้เรียน เพื่อเป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาเด็กหลุดออกนอกระบบซ้ำ

